

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»
Кафедра теоретичної та прикладної економіки

Аршаний Ілля Вадимович

УДК 005.922.1

Дипломна робота

«Формування системи економічної безпеки підприємства»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Дипломна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ І.В. Аршаний

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник

Радіонова Ірина Федоріна

Доктор економічних наук, професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Категорія «економічна безпека»: зміст та форми прояву.....	6
1.2. Внутрішні та зовнішні чинники економічної безпеки підприємства.....	16
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «Датагруп».....	31
2.1. Показники економічної безпеки підприємства та індикатори економічної безпеки.....	31
2.2. Фактори впливу на показники економічної безпеки підприємства.....	34
2.3. Інтегральний рівень економічної безпеки підприємства.....	40
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «Датагруп»	51
3.1. Цільові показники економічної безпеки та етапи реалізації стратегії.....	51
3.2. Фінансові, організаційні та кадрові заходи реалізації стратегії безпеки...	58
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Сьогоднішні умови господарської діяльності характеризуються постійною зміною та нестабільністю економічного середовища. Зростаючі виклики та ризики, пов'язані зі зміною ринкових умов, кон'юнктури та технологій, надають особливого значення формуванню системи економічної безпеки підприємства. Дієвий механізм забезпечення економічної безпеки стає вирішальним чинником для забезпечення стійкості, конкурентоспроможності та успішного функціонування підприємств в сучасних умовах. Українське середовище є складним і нестабільним. Ненадійність законодавчої і виконавчої влади, часті зміни уряду, велика кількість і слабкість політичних партій, незакінчена суперечлива приватизація, залежність від інших країн в енергоносіях, неприйнятний рівень екології, велика частка тіньової економіки, ці фактори надзвичайно ускладнюють розвиток бізнесу.

Мета дослідження

Основною метою цієї дипломної роботи є докладний аналіз та розкриття сутності процесу формування системи економічної безпеки підприємства. В рамках дослідження буде здійснено обґрунтування необхідності впровадження ефективної системи економічної безпеки на підприємстві як засобу забезпечення стійкості, збереження ресурсів та реалізації стратегічних цілей. Окрім того, дослідження спрямоване на ідентифікацію ключових чинників, що впливають на процес формування системи економічної безпеки, та визначення ефективних методів їх подолання. Необхідно провести теоретичний огляд питань економічної безпеки та проаналізувати сучасний стан цього важливого аспекту. У цьому контексті буде важливо провести узагальнення та сформулювати висновки щодо місця, ролі та перспектив розвитку економічної безпеки. Деякою із цих висновків буде визначення ролі

і місця економічної безпеки в контексті економічного розвитку України, а також виявлення проблем та перспектив її подальшого розвитку.

Об'єкт дослідження

Об'єктом дослідження є комплексний аналіз процесу формування системи економічної безпеки підприємства. Вивчення об'єкта передбачає аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності підприємства, виявлення основних ризиків та загроз, а також розгляд ключових аспектів фінансової стійкості та управління ризиками. Поряд з цим, об'єктом дослідження є інструменти та методології, які використовуються для створення ефективної системи економічної безпеки, включаючи розробку стратегічних планів, фінансове планування, оцінку ризиків та контроль.

Предмет дослідження

Приватне акціонерне товариство «Датагруп», м. Київ, приватна власність. Український оператор зв'язку, працює у сегменті телекомунікацій для великого бізнесу. Послуги: побудова корпоративних мереж, інтернет-послуги та телебачення, доступ до банківських сервісів, послуги дата-центру, передача даних, телефонія, хмарні сервіси та послуги з кібербезпеки DataProtect.

Предмет дослідження включає в себе розгляд ключових аспектів, які становлять основу формування системи економічної безпеки підприємства. Це включає в себе аналіз фінансового стану підприємства, оцінку ризиків та можливостей, управління людськими ресурсами, планування діяльності та стратегічне управління. Дослідження предмета також передбачає розгляд впливу зовнішніх чинників, які можуть впливати на економічну безпеку, таких як законодавство, регуляторна політика та кон'юнктура ринку.

Ця дипломна робота присвячена всебічному дослідженню та розгляду процесу формування системи економічної безпеки підприємства. Із поглибленим аналізом мети, об'єкта дослідження та предмета, це дослідження сприятиме покращенню стратегічних рішень та прийняттю ефективних

керівних рішень на підприємствах в умовах зростаючих викликів та невизначеності економічного

Інформаційна база

Дипломна робота створена на основі підприємства ПрАТ «Датагруп», інформацію про яке було отримано з відкритих джерел про звітність підприємства.

Проблеми економічної безпеки розглядаються в роботах: З. Б. Живко, О.В. Черевко, Н.В. Зачосова, М. О. Живко, О.Б. Баворовська, В.О. Занора, Войтко С. В., А. Н. Азрилиян, Біла І.С., Насікан Н.І., Головащенко В.П., Сидорова А.В., Л.М. Борщ, С.В. Герасимова, О.В. Кухленко та інших, висвітлено вплив економічної безпеки на підприємницьку діяльність в управлінському аспекті. Інституційні аспекти формування економічної безпеки вивчали: С. Варналій, З. Б. Живко, Р. Р. Білик, С. В. Онищенко, М. О., В. К. Васенко, Л. А. Пуш, І. П. Шульга, Н. В. Зачосова, О. М. Герасименко (заг. ред. В. К. Васенка), Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук (за ред. Т. Г. Васильціва), Г. Б. Веретенникова, О. М. Герасименко, О. О. Губарев, Л. І. Донець, Н. В. Ващенко, О. Б. Данченко, Ю. А. Поскрипко, В. О. Занора, В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський, М. М. Єрмошенко, К. С. Горячова, А. М. Ашуєв (за наук. ред. М. М. Єрмошенка). Результати досліджень проблемних питань формування вітчизняної економічної безпеки представлені у роботах українських учених: Ось ініціали авторів з новими джерелами: З. Б. Живко, В. С. Рудницький, Т. В. Давидюк, С. М. Деньга, І. І. Стеців, Л. І. Чернобай, Д. А. Чернобай, О. С. Іванілов, О. І. Захаров, Н. В. Зачосова, С. В. Кавун, В. О. Занора, І. П. Мігус, Т. В. Второва, Б. І. Сільченко, В. М. Фурман О. Б. Данченко.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Категорія «економічна безпека»: зміст та форми прояву

Забезпечення економічної безпеки несе на собі вагому відповідальність у забезпеченні внутрішньої стабільності підприємства та його здатності впоратися зі змінами на ринку та у виробництві. Ця концепція не обмежується лише контролем фінансових показників та розрахунків, вона ще й враховує низку стратегічних факторів, які впливають на ефективність функціонування підприємства. Важливість економічної безпеки полягає в тому, що вона допомагає забезпечити високу стабільність і надійність підприємства навіть в умовах зміни зовнішнього середовища чи економічних турбулентностей. Концепція "економічна безпека" розглядається як системний підхід до управління ризиками та ресурсами, який сприяє забезпеченню оптимальної роботи у всіх аспектах діяльності. Економічна безпека також враховує динаміку внутрішнього управління підприємством, включаючи управлінські процеси, організаційну структуру та взаємодію між різними підрозділами. Це підвищує внутрішню ефективність та допомагає досягти гармонійного балансу між всіма аспектами підприємницької діяльності.

У сучасному світі, де висока конкуренція та нестабільність стали нормою, економічна безпека виявляється важливішою за будь-коли. Вона дозволяє підприємству бути готовим до ризиків, уникати неочікуваних фінансових криз, а також забезпечує можливість розвитку та розширення у майбутньому. Концепція "економічна безпека" є не лише інструментом забезпечення оптимальної фінансової стійкості, а й важливим кроком до досягнення стратегічних цілей підприємства. Вона вимагає не лише

реактивного реагування на поточні проблеми, а й планування та адаптації для майбутніх викликів. Таким чином, концепція "економічна безпека" виходить за рамки простого збереження фінансових ресурсів та страхування від ризиків. Вона створює комплексний підхід до управління підприємством, який забезпечує стійку та стабільну діяльність, сприяючи досягненню успіху в умовах сучасного господарського середовища.

Крім того, концепція економічної безпеки орієнтована на забезпечення узгодженості між внутрішніми та зовнішніми аспектами підприємства. Вона передбачає взаємодію між фінансовим станом компанії та зовнішніми факторами, такими як економічні та політичні зміни, зміни в споживчому попиті та інші фактори, що впливають на діяльність. Це дозволяє підприємству прогнозувати та адаптуватися до можливих ризиків та можливостей, зберігаючи стійкість та ефективність діяльності. Важливо також зазначити, що концепція економічної безпеки враховує не лише матеріальні аспекти, а й людський капітал підприємства. Забезпечення стійкості та безпеки працівників, їхніх прав та інтересів є невід'ємною частиною загального підходу до забезпечення економічної безпеки. Розвиток системи соціального захисту, створення сприятливого робочого середовища та підвищення якості життя працівників сприяють формуванню позитивного іміджу підприємства та його довгостроковому успіху. Концепція "економічна безпека" також покликана забезпечити ефективне використання ресурсів підприємства. Це означає не лише оптимізацію фінансових потоків, а й раціональне використання матеріальних, людських та інших ресурсів. Ефективне управління ресурсами дозволяє підприємству досягати більших результатів з меншими витратами, що в свою чергу сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стабільності.

Запровадження технологій цифрової трансформації також має важливе значення для економічної безпеки. Використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій дозволяє оптимізувати процеси управління,

виробництва та взаємодії з клієнтами. Це підвищує ефективність, зменшує ризики та сприяє швидкій адаптації до змін. У підсумку, концепція "економічна безпека" є багатогранною та комплексною, охоплюючи фінансові, стратегічні, соціальні та технологічні аспекти підприємницької діяльності. Вона покликана створити міцну та стійку основу для успішної діяльності в умовах невизначеності та змін, допомагаючи підприємству реалізовувати свій потенціал та досягати стратегічних цілей.

Зміст категорії "економічна безпека" становить невід'ємну складову успішної діяльності підприємства в умовах постійної зміни та невизначеності. Це не лише про збереження і раціональне використання ресурсів, а й про створення оптимального балансу між доходами та витратами, що гарантує фінансову стабільність. Важливим аспектом економічної безпеки є також здатність підприємства ефективно впроваджувати інноваційні рішення та адаптуватися до нових умов ринкової конкуренції. Продуктивна діяльність підприємства неможлива без належного рівня економічної безпеки, оскільки вона забезпечує необхідну базу для реалізації стратегічних планів та досягнення бізнес-цілей. Зокрема, ефективна економічна безпека забезпечує надійний резерв фінансових ресурсів, який може використовуватися для інвестування в розвиток, модернізацію та розширення підприємства. Принципи економічної безпеки визначають системний підхід до управління, що передбачає аналіз всіх аспектів діяльності підприємства та їх взаємозв'язок. Важливу роль в цьому процесі відіграє ідентифікація та оцінка ризиків, що можуть виникнути внаслідок зовнішніх чи внутрішніх чинників. Це дозволяє розробити ефективні стратегії реагування та запобігання можливим проблемам.

Забезпечення економічної безпеки вимагає від підприємства гнучкості та відкритості до невпевненості в економічному оточенні. В сучасному світі зміни стали нормою, а не винятком. Із цим відкриттям приходиться розпізнавання, що підприємство повинно бути готовим до різних можливих

сценаріїв розвитку подій. Прогнозування можливих ризиків та їх аналіз стали ключовими елементами стратегічного планування. Воно дозволяє підприємству визначити потенційні загрози і можливості, розробити стратегії відповідно до цих умов і ефективно реагувати на зміни на ринку, у законодавстві та технологіях. Ефективна економічна безпека передбачає наявність надійних механізмів управління ризиками. Це означає, що підприємство повинно мати відповідні інструменти та процедури, щоб контролювати і уникати можливі фінансові, виробничі чи організаційні загрози. Зокрема, підприємство може розглядати можливості страхування для захисту від фінансових ризиків. Резервування фінансових коштів є стратегічно важливим для забезпечення ліквідності та можливості реагувати на несподівані витрати. Також, укладення партнерських угод та співпраця з іншими підприємствами може стати додатковим резервом стабільності і захисту. Отже, концепція економічної безпеки є необхідною умовою сталого розвитку підприємства та його успішної інтеграції в сучасне господарське середовище. Вона охоплює широкий спектр аспектів, від фінансової стійкості та ризик-менеджменту до стратегічного планування та інноваційного розвитку, створюючи гармонійний фундамент для ефективної підприємницької діяльності. [1, с. 424]

Прояви економічної безпеки на підприємстві визначають важливу роль її діяльності у забезпеченні стійкості та надійності у всіх аспектах функціонування. Зокрема, забезпечення стійкості фінансового стану підприємства є ключовим фактором економічної безпеки. Ефективний фінансовий механізм дозволяє не лише забезпечити оптимальний обсяг і використання грошових коштів, а й гарантує платоспроможність підприємства у відносинах з партнерами та постачальниками. Оптимізація виробничих процесів є необхідною складовою економічної безпеки, оскільки вона допомагає підприємству досягти максимальної продуктивності при мінімізації витрат. Це включає в себе раціональне планування та координацію

виробничих дій, вдосконалення технологічних процесів та використання інноваційних рішень для підвищення якості продукції та зниження витрат.

Забезпечення економічної безпеки належить до важливих завдань підприємства, і раціональне використання ресурсів є ключовою складовою цього процесу. Воно спрямоване на досягнення оптимального балансу між витратами та доходами, що має вирішальне значення для фінансової стійкості підприємства. Один із аспектів цієї складової - це ефективне використання людських ресурсів. Розумне планування та управління персоналом дозволяє забезпечити максимальну продуктивність працівників та їхню мотивацію до розвитку та досягнення високих результатів. Також важливою є надійність та стабільність постачання ресурсів. Незалежно від того, чи йдеться про сировину, матеріали, енергію або інші ресурси, їх постачання повинно бути стабільним та надійним. Це дозволяє підприємству уникнути перебоїв у виробництві та забезпечити стабільну якість продукції, що важливо для задоволення потреб клієнтів. Диверсифікація ризиків є стратегічним підходом до забезпечення економічної безпеки. Це передбачає розширення сфери діяльності підприємства та розробку альтернативних варіантів дії. Диверсифікація може включати в себе розширення асортименту продукції, входження на нові ринки, встановлення стосунків з додатковими постачальниками та багато інших заходів, спрямованих на розподіл ризиків та забезпечення більшої стійкості підприємства у виробництві та збуті.

Здатність ефективно реагувати на непередбачені обставини є невід'ємною частиною економічної безпеки. Підприємство повинно бути готовим швидко адаптуватися до змін, реагувати на нові тенденції та ризики, а також розробляти альтернативні стратегії діяльності. Аналіз ринкових умов, зміни споживчого попиту та конкурентних переваг допомагають підприємству приймати обґрунтовані рішення та вчасно вносити корективи до своєї стратегії. Таким чином, економічна безпека на підприємстві виявляється через ряд різноманітних проявів, що взаємодіють між собою для забезпечення

оптимальної стабільності та успішної діяльності. Вона вимагає від підприємства глибокого аналізу, постійного вдосконалення та готовності до вирішення викликів, що виникають у динамічному господарському оточенні.

Принцип економічної безпеки також включає в себе забезпечення довгострокової стійкості та збереження конкурентних переваг підприємства. Це означає, що економічна безпека не обмежується лише поточними викликами та обставинами, а також передбачає планування та реалізацію стратегій, які забезпечать підприємству стійку конкурентоспроможність у майбутньому. Важливим аспектом економічної безпеки є також здатність до адаптації до змін у регуляторному середовищі та законодавстві. Підприємство повинно бути готовим до можливих змін у податковій політиці, торговельних угодах та інших правових аспектах, які можуть вплинути на його діяльність. Здатність швидко оцінити вплив нових законодавчих норм та регуляції на бізнес-процеси допомагає зберегти стійкість та надійність підприємства.

Окрім того, економічна безпека включає в себе забезпечення високої якості управління ресурсами та фінансами. Це передбачає ефективне планування та координацію використання ресурсів, а також стратегічне інвестування для досягнення максимальних результатів. Правильне управління грошовими потоками, капіталом та іншими активами гарантує стабільний розвиток підприємства та його здатність витримувати негативні впливи зовнішніх факторів. Економічна безпека також включає в себе ретельний аналіз ринкових тенденцій та споживчого попиту.

Відстеження змін у смаках та вимогах споживачів допомагає підприємству адаптувати свою продукцію та послуги до потреб ринку. Такий підхід дозволяє підприємству залишатися актуальним та здатним задовольнити зростаючі потреби клієнтів. Не менш важливим є і забезпечення ефективного управління персоналом. Розуміння ролі та внеску кожного співробітника, забезпечення адекватної системи мотивації, навчання та розвитку, сприяє формуванню внутрішньої стабільності та робочого

колективу, здатного долати труднощі та реалізовувати стратегічні завдання підприємства.

У контексті формування економічної безпеки підприємства, важливо розглядати її як комплексний процес, що об'єднує в собі численні аспекти та вимагає системного підходу. Цей процес починається з ретельного аналізу всіх факторів, які впливають на діяльність підприємства. Аналізується фінансовий стан, виробничі процеси, ресурсне забезпечення, ринкова кон'юнктура та багато інших аспектів. Відомості, отримані в результаті аналізу, служать основою для подальшого стратегічного планування. Стратегічне планування включає розробку довгострокових цілей та завдань, які підприємство прагне досягти. Ці цілі пов'язані зі збереженням та зростанням ресурсів, підвищенням ефективності виробничих процесів, розширенням асортименту продукції, підвищенням конкурентоспроможності на ринку тощо. Важливо, щоб стратегія була гнучкою та адаптивною, оскільки економічне середовище постійно змінюється, і підприємство повинно бути готовим до реагування на нові виклики. Однією з ключових складових економічної безпеки є управління ризиками. Це означає ідентифікацію, оцінку та керування різноманітними видами ризиків, які можуть вплинути на діяльність підприємства. Ризики можуть бути фінансовими, виробничими, ринковими, технологічними тощо. Важливо розробити ефективні механізми зменшення ризиків, а також плани реагування в разі їх реалізації.

Впровадження заходів для забезпечення сталої діяльності підприємства включає в себе конкретні дії та практики, спрямовані на досягнення економічної безпеки. Це може бути вдосконалення внутрішнього управління, впровадження нових технологій, розробка резервних планів діяльності, розширення партнерських відносин та інші заходи. Важливо, щоб ці заходи були системними та забезпечували інтегрований підхід до забезпечення економічної безпеки. Додатково до зазначених аспектів, процес формування економічної безпеки підприємства включає і постійний моніторинг змін в

економічному, соціальному та політичному середовищі. Це дозволяє підприємству вчасно виявляти нові можливості та виклики, а також адекватно реагувати на них. Зміни в законодавстві, глобальні тенденції, демографічні зміни та інші фактори можуть вплинути на діяльність підприємства, тому постійне відстеження і аналіз цих змін є невід'ємною частиною забезпечення економічної безпеки.

Паралельно з цим, активна взаємодія зі стейкхолдерами також відіграє важливу роль у формуванні економічної безпеки підприємства. Розуміння та врахування потреб клієнтів, партнерів, інвесторів, співробітників та громадськості сприяє створенню позитивної репутації та довіри до бізнесу. Ця взаємодія може включати проведення опитувань, зустрічей, презентацій, спільних проектів та інших ініціатив, що сприяють зближенню підприємства з оточуючим його середовищем. Слід відзначити, що формування економічної безпеки вимагає активної участі топ-менеджменту та залучення всіх рівнів організації. Лідерство та залучення персоналу в процес прийняття стратегічних рішень, виконання заходів з ризик-менеджменту та вдосконалення процесів дозволяє створити сприятливу атмосферу для реалізації цілей щодо економічної безпеки.

Крім того, важливим аспектом є інноваційний підхід до формування економічної безпеки. Впровадження нових технологій, продуктів та процесів може сприяти підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємства. Інновації дозволяють адаптуватися до змін в економічному середовищі, залучати нових клієнтів та розширювати ринкові можливості. Забезпечення економічної безпеки стає гарантією довгострокової стійкості, конкурентоспроможності та успішної адаптації до змін в глобальному бізнес-середовищі.

Складний і багатогранний процес формування економічної безпеки підприємства представляє собою велику палітру взаємопов'язаних елементів та аспектів, які вимагають інтегрованого та системного підходу для

досягнення ефективних результатів. Відтворення стійкості та надійності в економічних операціях підприємства вимагає глибокого аналізу всіх суттєвих факторів, які впливають на його діяльність. Аналіз є ключовим етапом у процесі формування економічної безпеки. Це включає зіставлення фінансових показників, внутрішніх та зовнішніх даних, тенденцій ринку та макроекономічних умов, щоб зрозуміти поточний стан підприємства та його перспективи. Детальний аналіз допомагає виявити можливі ризики та визначити найбільш ефективні стратегії для досягнення економічної стійкості. На основі проведеного аналізу розробляється стратегічне планування, яке визначає довгострокові цілі та завдання підприємства. Стратегії можуть включати розширення асортименту продукції, входження на нові ринки, оптимізацію виробничих процесів, підвищення якості товарів та послуг тощо. Правильно сформульовані стратегії дозволяють підприємству визначити напрямки розвитку та адаптуватися до змін в економічному оточенні. Управління ризиками є необхідною складовою процесу формування економічної безпеки. Ризики можуть виникнути з різних джерел, включаючи фінансові труднощі, невизначеність ринкових умов, зміни законодавства та інші чинники. Розробка ефективних механізмів ризик-менеджменту допомагає підприємству адекватно оцінювати, керувати та зменшувати ризики.

Співробітництво та взаємодія зі стейкхолдерами виступають ключовими компонентами успішної реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства. В стейкхолдерів входять різні групи осіб та організацій, такі як клієнти, партнери, інвестори, співробітники, та інші зацікавлені сторони. Врахування їхніх потреб, думок, та очікувань стає фундаментом для встановлення та підтримання взаємовигідних стосунків. Залучення стейкхолдерів у процес прийняття рішень є необхідним для створення стратегій, які враховують різноманітні інтереси. Вони можуть надати інсайди щодо розвитку продукції, впровадження нових послуг, покращення процесів,

та інших аспектів діяльності. Окрім цього, підтримка та співпраця із стейкхолдерами сприяє підвищенню довіри до підприємства та його бренду. Взаємодія з клієнтами допомагає визначити їхні потреби та вимоги, що є важливим для виготовлення продукції, яка відповідає їхнім очікуванням. Також слід відзначити, що взаємодія з інвесторами та партнерами може забезпечити підприємству додаткові фінансові ресурси, необхідні для здійснення стратегічних проєктів. Такий підхід підсилює позиції підприємства на ринку та дозволяє розвиватися більш амбіційно та швидко.

На сьогоднішній день стейкхолдери відіграють ключову роль в сфері безпеки підприємства. Їхня впливовість інколи перевищує вплив самого підприємства, оскільки їхні інтереси можуть мати серйозні наслідки для бізнесу. Серед цих стейкхолдерів можуть бути власники, інвестори, клієнти, співробітники, регулятори, конкуренти, та громадські організації. Власники та інвестори прагнуть до того, щоб їхні інвестиції були безпечними та прибутковими. Їхні очікування можуть вплинути на стратегію та рішення підприємства, включаючи витрати на економічну безпеку та ризикові проєкти. Клієнти очікують від підприємства якісних та безпечних продуктів та послуг. Будь-який випадок порушення безпеки може призвести до втрати довіри та втрати клієнтів.

Недотримання стандартів економічної безпеки може призвести до серйозних наслідків для підприємства. По-перше, це вплине на стан задоволеності та продуктивності персоналу. Коли працівники відчують, що їхнє благополуччя та безпека на робочому місці порушуються через недбале ставлення до економічної безпеки, це може призвести до збільшення текучості кадрів та зниження морального духу співробітників. По-друге, порушення стандартів економічної безпеки може призвести до юридичних проблем. Регулятори та законодавці встановлюють обов'язкові стандарти та вимоги щодо економічної безпеки, а підприємство повинно дотримуватися цих правил. Порушення може призвести до юридичних наслідків, таких як

накладення штрафів або судові позови, що додатково навантажують фінансовий стан підприємства та можуть негативно позначитися на його репутації перед стейкхолдерами. По-третє, конкуренти можуть використовувати інформацію про проблеми безпеки для своєї вигоди. Це може включати в себе публічні розслідування, кампанії, спрямовані на дискредитацію конкурентів, або інші методи, щоб отримати перевагу на ринку. Тому забезпечення економічної безпеки є важливим аспектом конкурентоспроможності та довіри в ринковому середовищі.

Всі ці аспекти підкреслюють важливість дотримання стандартів економічної безпеки на підприємстві. Вони сприяють забезпеченню стабільної та успішної діяльності, а також допомагають зберегти репутацію та довіру серед стейкхолдерів.

1.2. Внутрішні та зовнішні чинники економічної безпеки підприємства

Внутрішні та зовнішні чинники є ключовими складовими, які впливають на економічну безпеку підприємства. Розуміння та аналіз цих чинників є критичним для створення стратегічних планів, які забезпечать стійку та стабільну діяльність підприємства. Внутрішні чинники пов'язані з внутрішньою структурою, процесами та ресурсами підприємства, тоді як зовнішні чинники мають фактори зовнішнього середовища, які можуть впливати на його функціонування. Внутрішні чинники: Управління ресурсами: Ефективне управління ресурсами, такими як фінанси, матеріали, людський капітал та технології. Оптимальне розподілення та використання ресурсів допомагає уникнути витрат та забезпечити ефективну діяльність.

Цей аспект виявляється надзвичайно важливим у забезпеченні його економічної безпеки, яка вимагає не лише здійснення контролю над фінансовими показниками, а й збалансованого та раціонального використання всіх наявних ресурсів. Фінансові ресурси містять у собі

капітал, обігові кошти, прибуток та інші фінансові активи. Ефективне управління цими ресурсами передбачає не лише забезпечення сталого потоку коштів для покриття поточних потреб підприємства, а й раціональне розподілення коштів між різними напрямками діяльності. Оптимізоване фінансове управління дозволяє уникнути перевитрат та забезпечити належний рівень ліквідності. Матеріальні ресурси охоплюють товари, сировину, обладнання та інші матеріальні активи. Ефективне управління цими ресурсами передбачає відстеження обсягів запасів, планування їхнього поповнення та раціональне використання виробничих потужностей. Забезпечення оптимального рівня запасів допомагає уникнути витрат на зберігання та забезпечити безперебійну виробничу діяльність. Людський капітал є найціннішим активом підприємства. Вміння привернути, розвивати та утримувати кваліфікованих працівників визначає його конкурентоспроможність та інноваційний потенціал. Ефективне управління людськими ресурсами включає в себе підбір, навчання, мотивацію та розвиток персоналу. Забезпечення стійкого та довгострокового партнерства з працівниками сприяє зменшенню текучості кадрів та підвищує загальну ефективність організації.

Технологічні ресурси містять інформаційні системи, програмне забезпечення, інноваційні розробки та інше. Швидкий технологічний прогрес вимагає від підприємства постійної адаптації та впровадження нових технологій для підвищення продуктивності та якості продукції. Організаційне управління ресурсами передбачає розробку та впровадження ефективних структур, процесів та систем управління. Це включає розподіл повноважень, встановлення комунікаційних ланцюгів та механізмів взаємодії між підрозділами. Ефективне управління ресурсами є важливою передумовою забезпечення економічної безпеки підприємства. Раціональне використання фінансових, матеріальних, людських та технологічних ресурсів допомагає підприємству досягти стійкості,

конкурентоспроможності та успіху в умовах постійно змінюючогося бізнес-середовища. Виробничі процеси в сучасному світі вимагають постійної уваги та удосконалення. Оптимізація цих процесів є необхідною умовою для досягнення ефективності та сталості діяльності підприємства.

Постійні зміни в ринкових умовах, зростаюча конкуренція та швидкі технологічні зрушення вимагають від підприємств надзвичайної гнучкості та адаптації. Удосконалення виробничих процесів передбачає пошук нових способів організації робочих операцій, зменшення зайвих кроків та оптимізацію ресурсів. Це може включати в себе впровадження автоматизації та роботизації, забезпечення високої якості виробництва та відповідність продукції нормам та стандартам. Впровадження нових технологій є важливим кроком у підвищенні ефективності виробничих процесів. Використання сучасних технологій може допомогти скоротити час циклу виробництва, знизити витрати на енергію та матеріали, а також підвищити точність та якість виготовленої продукції.

Однією з ключових складових виробничих процесів є планування та контроль. Систематичний моніторинг та аналіз продуктивності дозволяють вчасно виявляти відхилення від поставлених цілей та реагувати на них. Інструменти якісного та кількісного аналізу дозволяють виявляти тенденції та можливості для поліпшення. Застосування принципів Lean-виробництва допомагає зменшити витрати, уникнути зайвого запасу та оптимізувати робочі процеси. Підхід "just-in-time" дозволяє підтримувати оптимальний рівень запасів, мінімізувати затрати на зберігання та оптимізувати виробничий процес від початку до кінця. Реалізація принципів Total Quality Management спрямована на підвищення якості продукції та задоволення потреб споживачів. Виявлення та усунення причин виникнення дефектів допомагає підприємству підвищити надійність продукції та зменшити витрати на гарантійне обслуговування. Системне планування виробництва дозволяє уникнути неефективностей та забезпечити збалансоване

використання ресурсів. Воно враховує попит на продукцію, ресурси, календарний графік та інші чинники, що допомагають досягти оптимального виробничого плану. Оптимізація виробничих процесів та удосконалення технологій є важливими факторами, які сприяють підвищенню продуктивності та якості продукції підприємства. Це допомагає знизити витрати, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійку економічну безпеку в умовах зростаючого попиту та змінного ринкового середовища.

Кадровий потенціал впливає на всі аспекти діяльності підприємства і має стратегічне значення для його економічної безпеки. Ефективне управління персоналом передбачає не лише відбір та підбір висококваліфікованих співробітників, а й ретельне планування їхньої кар'єрної траєкторії, розвиток і навчання. Створення належних умов для професійного росту та розвитку співробітників забезпечує залученість персоналу до досягнення стратегічних цілей підприємства. Внутрішні програми навчання, тренінги, семінари та інші заходи підвищення кваліфікації дозволяють забезпечити персоналу необхідні знання та навички для роботи в сучасних умовах. Забезпечення комунікації та співпраці між різними підрозділами підприємства допомагає створити єдиний органічний механізм функціонування. Командна робота, обмін досвідом та інформацією сприяє вирішенню завдань та завдяки синергетичному ефекту підвищує ефективність всієї організації.

Важливим аспектом кадрового потенціалу є також забезпечення мотивації співробітників. Системи стимулювання, бонусні програми та можливості для професійного росту створюють для персоналу інтерес та прагнення досягти кращих результатів. Крім того, управління кадровим потенціалом пов'язане із забезпеченням сталості та стабільності колективу. Зменшення текучості кадрів дозволяє зберегти накопичений досвід та знання в організації, що є важливим резервом економічної безпеки. У змінному

господарському середовищі підприємству необхідно бути готовим до змін та адаптуватися до нових умов. В цьому контексті, кадровий потенціал відіграє роль гнучкого рушія, здатного швидко реагувати на виклики та впроваджувати нові ідеї. Забезпечення різноманітності та інклюзивності в колективі сприяє розширенню креативного потенціалу та підвищує інноваційність. Різні погляди та досвід різних співробітників сприяють розвитку нових підходів та рішень. Кадровий потенціал підприємства є важливим фактором економічної безпеки, який включає в себе набір стратегічних заходів для забезпечення наявності, розвитку та мотивації кваліфікованого персоналу. Це допомагає підприємству не лише підтримувати сталість та ефективність в умовах змін, а й стати платформою для інноваційного та стабільного розвитку.

Фінансова стійкість є однією з найважливіших складових економічної безпеки підприємства. Ефективне фінансове управління відіграє роль своєрідного капітана на кораблі, який керує фінансовими потоками та ресурсами з метою забезпечення сталої та збалансованої діяльності.

Забезпечення ліквідності є однією з ключових стратегій фінансового управління. Підприємство повинно мати достатні резерви грошових коштів, щоб вчасно виконувати свої зобов'язання перед постачальниками, партнерами та співробітниками. Адекватний рівень ліквідності дозволяє підприємству уникнути потенційних фінансових криз, які можуть виникнути внаслідок непередбачених обставин. Формування фінансових резервів є ще одним важливим аспектом фінансової стійкості. Резерви допомагають забезпечити підприємству фінансову безпеку у випадку несподіваних подій, таких як зміни ринкових умов, припинення співпраці з ключовими клієнтами або збільшення витрат. Це також дозволяє підприємству мати можливість вкладати кошти в розвиток та інвестування в нові можливості. [2, с. 784]

Оптимізація фінансової структури є необхідним елементом фінансового управління. Вибір джерел фінансування, включаючи власні та

залучені кошти, має вирішальний вплив на стійкість підприємства. Рациональне розподілення фінансових ресурсів допомагає уникнути перевантаження заборгованості та зменшити фінансовий ризик. Важливим аспектом фінансової стійкості є також управління валютними ризиками та курсовими коливаннями. Підприємства, що мають зовнішні операції або торгують на міжнародних ринках, повинні ретельно аналізувати валютні ризики та розробляти стратегії їхнього управління. Фінансова стійкість також вимагає постійного аналізу та оцінки фінансових показників підприємства. Моніторинг прибутковості, ліквідності, платоспроможності та інших фінансових показників допомагає вчасно виявляти проблеми та приймати рішення для їх вирішення. Ефективне фінансове управління є ключовим аспектом забезпечення фінансової стійкості підприємства. Це включає контроль над ліквідністю, формування фінансових резервів, оптимізацію фінансової структури та управління валютними ризиками. Вірно розроблені та реалізовані стратегії фінансового управління дозволяють підприємству підтримувати стабільність та впевненість в умовах невизначеності та забезпечувати його економічну безпеку на довгострокову перспективу.

Інновації та дослідження відіграють важливу роль у забезпеченні економічної безпеки підприємства в сучасних умовах. Впровадження нових ідей, технологій та підходів допомагає підприємству ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та забезпечує йому конкурентні переваги.

Розробка інноваційних рішень відкриває нові можливості для підприємства. Це може бути створення нових продуктів чи послуг, впровадження унікальних технологій виробництва, або вдосконалення процесів управління та логістики. Інновації дозволяють підприємству виходити за межі традиційних рамок та вирішувати завдання більш ефективно та результативно. Дослідження ринку та аналіз споживчого попиту допомагають виявляти нові можливості для розвитку та вдосконалення продукції. Це може включати в себе вивчення потреб

споживачів, аналіз конкурентів та визначення тенденцій ринку. Основним завданням є виявлення ніш та визначення стратегії розвитку, яка враховує потреби та очікування цільової аудиторії. Важливим аспектом інноваційного розвитку є також співпраця з науковими та дослідницькими установами. Партнерство з університетами, науковими центрами та іншими організаціями дозволяє підприємству отримувати доступ до новітніх знань та технологій, а також реалізовувати спільні проекти та розробки. Інноваційний розвиток також може включати в себе внутрішні процеси оптимізації та модернізації. Постійне вдосконалення виробничих процесів, використання ефективних технологій та систем автоматизації допомагають знижувати витрати та підвищувати якість продукції. Інновації та дослідження є невід'ємною частиною стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства. Вони дозволяють підприємству адаптуватися до змін в економічному середовищі, реагувати на виклики та забезпечувати стабільний розвиток. Розвиток інноваційної культури та постійне прагнення до вдосконалення допомагають підприємствам досягати високого рівня конкурентоспроможності та забезпечити їхню економічну безпеку на довгострокову перспективу.

Зовнішні чинники: Економічне середовище є невід'ємною складовою формування економічної безпеки підприємства. Зміни в економічних умовах можуть мати значний вплив на різні аспекти діяльності підприємства та вимагати від нього гнучкості та адаптації. Інфляція є одним з ключових чинників, які можуть впливати на фінансову стійкість підприємства. Збільшення рівня цін на товари та послуги може призвести до зниження покупної спроможності споживачів, що може вплинути на збут продукції підприємства. Як результат, підприємство повинно вдосконалювати свою стратегію ціноутворення та вдосконалювати продукцію для підтримання конкурентоспроможності. Зміни ставок обміну та коливання валютних курсів також можуть мати великий вплив на підприємство, особливо тих, які здійснюють зовнішню торгівлю або мають іноземних партнерів. Варіації

валютних курсів можуть впливати на вартість імпортованих матеріалів та обладнання, а також на прибутковість та конкурентоспроможність підприємства на міжнародних ринках.

Економічні кризи та рецесії є невід'ємною частиною циклічних змін в економіці. Вони можуть спричинити зниження попиту на продукцію, зменшення оборотних коштів та складності у вигодовуванні фінансових зобов'язань. У таких умовах, підприємство повинно розробляти стратегії відновлення та адаптації, а також забезпечувати достатній рівень ліквідності та фінансових резервів. Важливим аспектом управління економічним середовищем є аналіз та прогнозування економічних тенденцій. Підприємство повинно вести постійний моніторинг економічних показників, вивчати ринкові тренди та реагувати на зміни вчасно. Таким чином, економічне середовище вимагає від підприємства гнучкості, адаптації та вміння ефективно управляти змінами. Розуміння впливу інфляції, змін валютних курсів, економічних криз та рецесій допомагає підприємству розробити стратегії для забезпечення стійкості та економічної безпеки навіть у непередбачуваних умовах.

Законодавство та регуляції можуть створювати як позитивні, так і негативні умови для діяльності підприємства. Позитивні аспекти містять захист прав споживачів, стимулювання інвестицій та інновацій, а також підтримку стабільності економіки. Однак негативне законодавство чи незрозумілі регуляції можуть призвести до обмежень у виробництві, складних процедур та додаткових витрат на виконання вимог. Політичні рішення та нестабільність в політичному середовищі можуть створювати невизначеність для підприємства. Зміни в урядових політиках, законодавчі реформи чи геополітичні події можуть вплинути на ризики та можливості підприємства. Політичні турбулентності можуть призвести до коливань у валютних курсах, змін у торговельних відносинах та загроз для стабільності економічного середовища. Для забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах

політичної та правової невизначеності, важливо розробляти стратегії адаптації та ризик-менеджменту. Це може включати в себе аналіз законодавчого середовища, взаємодію з урядовими органами та створення планів на випадок змін у політичній ситуації. Крім того, важливим аспектом є підтримка лобістської та громадської діяльності. Підприємство може активно взаємодіяти з різними зацікавленими сторонами, включаючи об'єднання підприємців, торгові палати та інші організації, щоб впливати на формування сприятливого правового та політичного середовища. Політичне та правове середовище є важливим фактором у формуванні економічної безпеки підприємства. Взаємодія зі законодавством, адаптація до політичних реалій та підтримка стабільності через лобістську діяльність допомагають підприємству зменшити ризики та забезпечити стійкість у непередбачуваних умовах.

Соціокультурні та демографічні чинники є невід'ємною частиною контексту економічної безпеки підприємства. Вони визначають зміни в суспільних та культурних практиках, які можуть мати суттєвий вплив на діяльність та успішність підприємства. Зміни в соціокультурних тенденціях можуть впливати на зміни в попиті на продукцію та послуги підприємства. Зміни у споживацьких звичках, тенденції до екологічної свідомості, зміни в культурних цінностях - все це може вимагати адаптації стратегії продажу, маркетингу та розвитку продукції.

Демографічні зміни також можуть мати важливий вплив на підприємство. Зміни в кількості та структурі населення можуть впливати на доступність працівників та споживачів. Наприклад, зменшення робочої сили може створити труднощі у наборі та утриманні кваліфікованого персоналу. Зміни в розподілі вікових груп можуть впливати на попит на різні типи товарів та послуг. Для забезпечення економічної безпеки підприємства у контексті соціокультурних та демографічних змін, важливо розробляти стратегії адаптації та інновацій. Підприємство може проводити аналіз ринку та споживачів, вивчати їхні потреби та пристосовувати продукцію та послуги

відповідно. Крім того, розвиток різноманітних каналів збуту, підтримка бренду та відкритість до інновацій можуть допомогти підприємству ефективно взаємодіяти з мінливим соціокультурним та демографічним середовищем. Адаптація до соціокультурних та демографічних змін є важливою складовою ефективної стратегії економічної безпеки підприємства. Врахування змін у споживацьких звичках, демографічних тенденціях та розробка відповідних стратегій дозволяють підприємству залишатися конкурентоспроможним та стійким у невизначеному економічному середовищі.

Конкуренція та ринкові умови є ключовими детермінантами економічної безпеки підприємства, оскільки вони визначають його здатність адаптуватися до змін у бізнес-середовищі та забезпечувати сталу та стійку діяльність. Інтенсивність конкуренції може суттєво впливати на можливості підприємства досягти успіху. У зіставленні з іншими гравцями на ринку, підприємство повинно розробляти ефективні стратегії для здобуття конкурентних переваг, таких як унікальна продукція, висока якість послуг, ефективна система ціноутворення тощо. Аналіз діяльності конкурентів та здатність швидко реагувати на їхні дії є важливим елементом в управлінні економічною безпекою. Зміни в ринкових умовах можуть створювати нові можливості, але також призводити до ризиків. Підприємство повинно бути готове до змін у попиті, технологіях, регуляціях тощо. Гнучкість та здатність до адаптації дозволяють підприємству залишатися реактивним та пристосовуватися до нових умов.

Стратегії конкурентів також впливають на економічну безпеку підприємства. Рішення конкурентів щодо ціноутворення, реклами, розширення асортименту продукції можуть мати величезний вплив на позиції підприємства на ринку. Аналіз і прогнозування можливих дій конкурентів допомагають підприємству визначати свої переваги та реагувати на зміни вчасно. Для забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах

конкуренції та змін на ринку, важливо розробляти стратегії, спрямовані на підтримку конкурентоспроможності. Це може включати постійний аналіз ринкової ситуації, дослідження потреб споживачів, розвиток нових продуктів та послуг, а також активну комунікацію зі споживачами та стейкхолдерами. Підприємство повинно мати гнучкість та готовність до змін, щоб ефективно реагувати на конкуренцію та ринкові виклики. Конкуренція та ринкові умови відіграють значущу роль у формуванні економічної безпеки підприємства. Взаємодія з конкурентами, аналіз ринку та адаптація до змін є ключовими стратегіями, які допомагають підприємству забезпечити сталу та стійку діяльність у невизначеному бізнес-середовищі.

Технологічний прогрес і інновації є невід'ємною частиною економічної безпеки підприємства, оскільки вони впливають на його здатність відповідати на зміни технологічного та ринкового оточення. Зміни в технологіях можуть дозволити підприємству покращити якість своєї продукції, збільшити продуктивність та знизити витрати на виробництво. Впровадження нових технологій може також відкривати нові ринки та сприяти розширенню бізнесу. З іншого боку, відмова від апаратури та процесів, які застаріли, може призвести до втрати конкурентоспроможності. Інновації, як внутрішні, так і зовнішні, можуть допомогти підприємству знайти нові шляхи розвитку та виходу на нові ринки. Інноваційні рішення можуть включати розробку нових продуктів, вдосконалення послуг, впровадження нових методів виробництва та управління, а також впровадження ефективних рішень для розв'язання внутрішніх проблем. Проте зміни в технологіях та інновації також можуть створити виклики для підприємства. Вони можуть вимагати додаткових інвестицій у дослідження та розвиток, навчання персоналу та впровадження нових систем. Крім того, впровадження нових технологій може потребувати часу та ресурсів для переходу, що може вплинути на стабільність підприємства. З цим уважність до планування та адаптації до технологічних та

інноваційних змін є важливим аспектом ефективного управління економічною безпекою.

Підприємство повинно мати гнучкість та резерви для впровадження нових технологій, а також вміння визначити, які зміни будуть найбільш корисними та вигідними для бізнесу. Технологічний прогрес та інновації можуть створювати нові можливості для росту та розвитку, але водночас вимагають планування, адаптації та гнучкості для успішної інтеграції у діяльність підприємства. Внутрішні та зовнішні чинники економічної безпеки підприємства становлять важливий фундамент його сталого функціонування та розвитку. Аналіз та розуміння цих чинників дозволяє підприємствам більш ефективно планувати та адаптуватися до змін у господарському середовищі.

Внутрішні аспекти, такі як управління ресурсами, виробничі процеси та кадровий потенціал, створюють основу для забезпечення ефективності та стійкості внутрішньої діяльності підприємства. У той же час, зовнішні чинники, такі як економічне та політичне середовище, конкуренція на ринку, технологічний прогрес та інші, визначають ступінь вразливості підприємства до зовнішніх та необхідність адаптації до змін. Всі ці аспекти взаємодіють між собою та впливають на стратегічні рішення та розвиток підприємства. Для забезпечення економічної безпеки, підприємствам варто постійно моніторити та аналізувати ці чинники, розробляти адекватні стратегії та плани дій для кожного з них. Однак важливо зауважити, що успіх у досягненні економічної безпеки вимагає інтеграції та гармонізації різних аспектів діяльності підприємства, а також постійного оновлення та вдосконалення стратегічних підходів до управління. Внутрішні та зовнішні чинники економічної безпеки взаємодіють та впливають на діяльність підприємства, створюючи складний і динамічний контекст. Їх аналіз та належне управління допомагають підприємствам забезпечити стабільність та конкурентоспроможність у сучасному господарському середовищі.

Визначення безпеки як складової частини економічної безпеки підприємства отримало значний інтерес серед науковців. В.М. Заплатинський у своїй праці "Термінологія науки про безпеку" надав таке визначення: "Безпека - це такий стан складної системи, коли дія зовнішніх і внутрішніх факторів не призводить до погіршення системи або до неможливості її функціонування і розвитку". Це визначення ідеально вписується в характеристику безпеки в контексті економічної безпеки підприємства.

Підприємство, визначаючи його в найпростішому вигляді, це відокремлений господарюючий суб'єкт, що займається виробництвом продукції та наданням послуг. Проте, за концепцією наукової раціональності, яка пропонується В.С. Степіном, сучасне розуміння підприємства рухається в напрямку постнеокласичної раціональності. Ця концепція характеризує підприємство як складну саморозвиваючу систему, яка в процесі свого розвитку зазнає переходу від одного рівня організації до іншого. При цьому, системи підприємств стають відкритими і нелінійними у своїх проявах та зв'язках. Таке розуміння підприємства відкриває нові можливості для аналізу та управління економічною безпекою підприємства, оскільки враховує складні внутрішні та зовнішні взаємозв'язки, що впливають на його безпеку і ефективність. Забезпечення сталого розвитку охоплює багато аспектів, від економічних до екологічних та соціальних. Це концепція, яка передбачає розвиток, який забезпечує поточні потреби сучасного суспільства, не завдаючи шкоди можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. У світлі цієї концепції, сталий розвиток включає різні аспекти. Спрощено кажучи, сталий розвиток полягає в створенні балансу між потребами сьогодення та можливістю майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Це вимагає уважного врахування економічних, екологічних, соціальних та культурних факторів в прийнятті рішень. Для досягнення цієї мети потрібна співпраця всіх рівнів суспільної системи: уряду, бізнесу, громадянського суспільства. [3, с. 178-181]

Важливо враховувати, що ефективний сталий розвиток вимагає не тільки економічного зростання, але й збереження природних ресурсів та збалансованого розподілу благ у суспільстві. Відсутність спільних зусиль та зрозуміла стратегія сталого розвитку може призвести до руйнування природи, зростання нерівності та загрози для майбутніх поколінь. Тож забезпечення сталого розвитку залишається однією з ключових завдань для сучасного суспільства і вимагає активної участі всіх сторін в цьому процесі.

Захист від ризиків - це надзвичайно важливий аспект для підприємств у забезпеченні сталого розвитку. Ризики можуть виникати як з внутрішніх, так і з зовнішніх джерел, і вони завжди можуть загрожувати функціонуванню організації. Загрози можуть бути фінансовими, такими як коливання на фінансових ринках, технологічними, наприклад, зміни у технологічних стандартах, природними, такими як природні катастрофи, або пов'язаними з репутацією, такими як публічні скандали. Щоб забезпечити стійкість та сталий розвиток, підприємства використовують різні стратегії управління ризиками. Один із ключових підходів - ризик-менеджмент. Це систематичний процес ідентифікації, оцінки та управління ризиками. Організації розробляють плани та стратегії для мінімізації негативних впливів ризиків на їх діяльність. Також, підприємства можуть використовувати страхування для захисту від фінансових наслідків негативних подій, або здійснювати диверсифікацію інвестицій, розподіляючи ризики через різні види активів. Бізнес-планування - це ще один ефективний інструмент захисту від ризиків. Підприємства проводять оцінку ризиків і розробляють альтернативні сценарії, щоб бути готовими до можливих проблем. У світлі загрози репутаційних ризиків, організації активно використовують комунікаційні стратегії для збереження та відновлення своєї репутації у випадку кризи.

Для підприємств і організацій, забезпечення сталого розвитку - це не просто модний термін, а життєво важлива стратегічна необхідність. Стійкість і сталий розвиток підприємства визначаються його здатністю протистояти

внутрішнім і зовнішнім викликам та ризикам, а також здатністю адаптуватися і реагувати на зміни у бізнес-середовищі. Зелений бізнес стає все більш важливим аспектом сталого розвитку. Підприємства шукають способи зменшення впливу своєї діяльності на навколишнє середовище, економію ресурсів і зниження викидів в атмосферу. Зелений бізнес також може мати фінансовий сенс, оскільки споживачі все більше віддають перевагу екологічно чистим товарам і послугам. Соціальна відповідальність підприємства стає все більш важливою. Підприємства визнають свою роль у покращенні соціальних умов для співробітників та споживачів, а також у внесенні вкладу в розвиток спільнот, в яких вони функціонують. Економічна стійкість є важливим аспектом сталого розвитку. Підприємства повинні дбати про свою прибутковість і фінансову стабільність, щоб забезпечити продовження своєї діяльності. Інновації грають ключову роль у сталому розвитку. Підприємства, які активно впроваджують нові технології і процеси, зазвичай краще підготовлені до змін і можуть бути більш конкурентоспроможними на ринку. Глобальний погляд також важливий.

Усвідомлення важливості сталого розвитку в сучасному світі є критичним для підприємств. Забезпечення сталого розвитку означає балансування потреб сьогодення та можливостей майбутнього. Підприємства, які успішно реалізують принципи сталого розвитку, можуть користуватися численними перевагами. Вони будують стійкі та довгострокові відносини зі своїми стейкхолдерами, включаючи глобальних партнерів, ринки та споживачів. Це допомагає відкривати нові можливості для росту та розширення бізнесу. Завдяки введенню сталого розвитку, підприємства стають більш конкурентоспроможними та витривалими. Вони можуть зменшити витрати та оптимізувати процеси, щоб забезпечити ефективне використання ресурсів та дотримання норм та стандартів, що сприяє покращенню якості продукції та послуг.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «Датагруп»

2.1. Показники економічної безпеки підприємства та індикатори економічної безпеки

Датагруп — український оператор зв'язку, працює також у сегменті телекомунікацій для великого бізнесу. Послуги: побудова корпоративних мереж, інтернет-послуги та телебачення, доступ до банківських сервісів, послуги дата-центру, передача даних, телефонія, хмарні сервіси та послуги з кібербезпеки DataProtect. В процесі реалізації дослідження економічної безпеки підприємства, важливо розглядати показники як ключовий інструмент для визначення стану та перспектив підприємницької діяльності. Ці показники становлять невід'ємну частину стратегічного управління, оскільки дозволяють реагувати на поточні виклики та вирішувати завдання на користь забезпечення ефективності та стійкості підприємства. Показники економічної безпеки можна умовно розділити на кілька категорій, кожна з яких відображає різні аспекти діяльності підприємства. Фінансові показники, такі як ліквідність, рентабельність, оборотність активів та капіталу, дозволяють зрозуміти фінансову стійкість підприємства та його здатність забезпечити операційну діяльність навіть у умовах невизначеності.

Важливу роль відіграють також виробничі показники, які оцінюють продуктивність, якість та ефективність виробничого процесу. Це можуть бути показники використання обладнання, витрат на виробництво, технологічні інновації тощо. Вони допомагають виявити можливості для підвищення ефективності та зниження витрат, що є важливими аспектами забезпечення сталості підприємства. Крім того, показники економічної безпеки пов'язані з

управлінням ризиками та адаптацією до змін у зовнішньому середовищі. Це можуть бути показники впровадження стратегій ризик-менеджменту, планування сценаріїв для негативних впливів, реакція на зміни в законодавстві тощо. Вивчення показників економічної безпеки підприємства відображає багатогранність його діяльності та відповідність зовнішнім викликам. Аналіз цих показників допомагає розкрити потенціал для покращення та вдосконалення, забезпечуючи збалансований підхід до досягнення економічної безпеки підприємства "ПрАТ Датагруп" та його стійкості на ринку.

Компанія посідає найбільшу частку ринку серед операторів у сегментах передачі даних, міжнародного транзиту трафіку та супутникового зв'язку. Надає широкий спектр послуг: побудова корпоративних мереж, інтернет-доступ, доступ до банківських сервісів, послуги дата-центру, передача даних, послуги телефонії, захист від DDOS-атак, хмарні сервіси та послуги з кібербезпеки DataProtect. Розробляє та втілює передові телекомунікаційні рішення для великого бізнесу. Серед клієнтів — 98 % банків України, а також представники торгових мереж, промисловості, державного, енергетичного секторів та інших сегментів. «Датагруп» надає домашнім користувачам доступ до інтернету за різними технологіями, віддаючи пріоритет Ethernet, xPON та супутниковій технології. Також доступними для фізичних осіб є послуги телефонії (традиційної та IP) і телебачення (кабельного та OTT). Покриття мережі високошвидкісного інтернету сягає понад 90 населених пунктів України.

Для операторів зв'язку та провайдерів «Датагруп» пропонує швидкісний доступ до глобальної мережі Інтернет, розподілену оптоволоконну мережу по Україні, Європі, СНД, Азії та висококваліфіковану технічну підтримку 24/7. (форма №1) (додаток А, А.2) також інформація про зобов'язання та забезпечення емітента (форма №2) (додаток Б) і інформація про осіб, послугами яких користується емітент (форма №3) (додаток В).

1. Повне найменування ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ДАТАГРУП"

2. Дата проведення державної реєстрації 29.10.2001;

3. Територія (область) м. Київ;

4. Статутний капітал (грн) 210709275,00;

5. Відсоток акцій у статутному капіталі, що належать державі 0;

6. Відсоток акцій (часток, паїв) статутного капіталу, що передано до статутного капіталу державного (національного) акціонерного товариства та/або холдингової компанії 0;

7. Середня кількість працівників (осіб) 1444;

8. Органи управління підприємства: Загальні збори акціонерів (єдиний акціонер) Генеральний директор - виконавчий орган Ревізор;

9. Прізвище, ім'я, по батькові – ДАТАГРУП ХОЛДИНГ ЛІМІТЕД

Місцезнаходження – 1095, Кіпр, Нікосія Лампусас стріт 1

Ідентифікаційний код юридичної особи – HE 237001.

Банки, що обслуговують емітента:

1) Найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті; АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ТАСКОМБАНК";

2) МФО банку 339500;

3) IBAN UA693395000000026006148873001

4) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у іноземній валюті АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ТАСКОМБАНК";

5) МФО банку 339500;

6) IBAN UA693395000000026006148873001.

2.2. Фактори впливу на показники економічної безпеки підприємства

У умовах ринкового господарювання підприємство діє, як відкрита система, яка працює в змінному та динамічному зовнішньому середовищі. Ця нестабільність та непередбачуваність вимагає від керівництва швидкої адаптації до нових умов, розуміння законів розвитку та пошуку шляхів виживання в умовах ринкової економіки, врахування непередбачуваності та коливань в економічному оточенні. Економічна безпека підприємства значно впливає на його діяльність. Це обумовлено такими важливими факторами, як рівень оподаткування, ступінь досконалості законодавчої бази, доступ на світові ринки збуту та інвестиційна привабливість регіону чи держави. Важливо підкреслити, що економічна безпека підприємства має подвійний характер: з одного боку, вона забезпечує можливість самостійної діяльності, а з іншого – вона є неодмінною частиною загальної економічної безпеки вищого рівня та функціонує як суб'єкт, що сприяє виконанню завдань регіону чи держави.

На початкових етапах розвитку поняття "економічна безпека" стало предметом багатьох обговорень через зміни у зовнішньому середовищі та врахування факторів, що впливають на управлінські процеси. Це поняття вперше використовувалося на Заході, де обговорювались питання обмеженості ресурсів та руйнування колоніальної системи, що внесло розлад у звичайні взаємозв'язки між постачальниками ресурсів та промисловими суспільствами. Суть економічної безпеки полягає в тому, щоб забезпечити постійний економічний розвиток суспільства, що спроможна виробляти потрібні товари та послуги для задоволення індивідуальних та загальносуспільних потреб. Раніше питання, пов'язані з безпекою, в основному розглядалися на рівні державних органів. Однак останнім часом спостерігається відновлення системи, в якій значна увага приділяється ролі держави в забезпеченні безпеки. Економічна безпека на макрорівні

виявляється в забезпеченні нормальної та стабільної функціонування підприємства, у запобіганні витоку інформації. Поняття економічної безпеки підприємства може бути розглянуто з декількох аспектів. Перший аспект визначає економічну безпеку як ступінь захищеності всіх систем підприємства в конкретних умовах його діяльності. Це означає, наскільки підприємство готове опанувати ризики та уникнути негативних наслідків в умовах змінного бізнес-середовища. Другий аспект підкреслює, що економічна безпека також визначається наявністю ресурсів підприємства та його здатністю ефективно використовувати їх для стабільного функціонування та розвитку. Це включає не лише матеріальні ресурси, а й капітал, трудові ресурси, інформацію, технології, технічне обладнання та права. Третій аспект виділяє, що для досягнення економічної безпеки підприємство повинно вживати різні методи і заходи. Це включає організаційно-правові, режимно-охоронні, технічні, технологічні, економічні, фінансові, інформаційно-аналітичні заходи тощо. Ці заходи спрямовані на зменшення можливих загроз та забезпечення ефективного функціонування підприємства відповідно до його цілей та завдань. Четвертий аспект вказує, що економічна безпека також включає в себе аспекти соціально-технічної системи підприємства. Ця система допомагає уникнути зовнішніх загроз та протистояти внутрішнім факторам, що можуть призвести до дезорганізації діяльності. Тут важливу роль відіграють наявні ресурси, підприємницькі здібності керівництва та ефективність організаційної структури.

Головна мета управління економічною безпекою полягає в тому, щоб забезпечити максимально ефективне функціонування, продуктивну діяльність операційної системи та ефективне використання ресурсів. Важливим є також забезпечення гідного рівня життя працівників та якості господарських процесів на підприємстві, а також стале підтримання нарощування наявного потенціалу та його стабільного розвитку.

Фактори впливу на показники економічної безпеки підприємства є важливим аспектом дослідження, оскільки вони визначають ступінь сталості та готовності підприємства до подолання економічних труднощів і змін на ринку. Ці фактори можуть вплинути на економічну діяльність підприємства. Економічне середовище визначається комплексом факторів, що включають макроекономічні умови, зовнішні економічні та політичні події, світові торгові відносини, міжнародні фінансові ринки та інші складові. Зміни у цьому середовищі можуть мати значний вплив на діяльність підприємства і визначати його економічну безпеку. Один з ключових аспектів економічного середовища - це макроекономічні показники. Наприклад, інфляція, яка визначає зміни у цінах на товари та послуги, може мати суттєвий вплив на вартість виробництва, споживчу платоспроможність та витрати підприємства. Обмінні ставки та їх коливання можуть вплинути на вартість імпорту та експорту, змінити конкурентну позицію компанії на зовнішніх ринках. Економічні кризи і рецесії також є важливими факторами, що можуть суттєво позначитися на діяльності підприємства. Такі кризи можуть призвести до зниження попиту на товари і послуги, зменшення обсягів продажів, а отже, вплинути на прибутковість підприємства. Навіть підприємства, які діють в стійких галузях, можуть відчувати вплив загальноекономічних труднощів.

Нестабільність економічного середовища створює значну невизначеність для підприємницької діяльності. Підприємства повинні бути готові до того, що умови можуть змінюватися швидко і неочікувано. Це може вимагати перегляду стратегій, адаптації бізнес-планів, перерозподілу ресурсів та реорганізації процесів. Одним із способів підвищення стійкості до коливань економічного середовища є створення резервів і буферів, які можуть амортизувати негативний вплив змін. Компанії також можуть використовувати фінансові інструменти для зменшення ризику валютних коливань та інших змін у зовнішньому середовищі. Ці аспекти підкреслюють важливість ретельного моніторингу економічного середовища та адекватної

реакції на його зміни. Вивчення і аналіз макроекономічних показників, тенденцій світових ринків, політичних та геополітичних ризиків допомагають підприємствам адаптуватися до непередбачуваних ситуацій та забезпечити свою економічну безпеку в умовах змінливого світу.

Політичне та правове середовище є важливими детермінантами економічної безпеки підприємства, оскільки вони можуть суттєво впливати на умови діяльності, стабільність та можливості розвитку компанії. Законодавство, регуляції та політичні рішення можуть мати безпосередній і непрямий вплив на фінансовий стан, ринкову позицію та загальну діяльність підприємства. Законодавство та регуляції можуть визначати обов'язкові стандарти, вимоги до якості продукції, податкові обов'язки та інші аспекти діяльності. Зміни у законодавстві, прийняття нових правил або зміна регуляторних вимог можуть вимагати від підприємства значних зусиль та витрат на адаптацію до нових умов. Незбалансовані або неочікувані регуляційні зміни можуть також створити невизначеність та негативний вплив на підприємницьку діяльність.

Політичні рішення та стабільність політичного середовища також мають вагомий роль у економічній безпеці підприємства. Політичні турбулентності, зміни в уряді, конфлікти та нестабільність можуть створювати невизначеність щодо подальших умов діяльності. Нестабільність політичного середовища може впливати на інвестиційні рішення, міжнародні відносини та загалом статус підприємства в глобальній економічній системі. Додатково, зміни у законодавстві або політичній атмосфері можуть створити ризики корупції та недобросовісної конкуренції. Незрозумілість правових норм або нечіткість політичних вказівок можуть спричинити нерівні умови для підприємництва, порушити рівень конкуренції на ринку та створити перешкоди для здійснення бізнесу. У такому невизначеному та змінливому середовищі, підприємства повинні бути готовими до швидкої адаптації та реакції на зміни. Ретельний аналіз політичних тенденцій, співробітництво з відповідними органами, а

також розробка стратегій для мінімізації ризиків, пов'язаних з політичним та правовим середовищем, можуть сприяти забезпеченню економічної безпеки підприємства.

Вплив українського середовища на діяльність ПрАТ "Датагруп" є ключовим аспектом у визначенні її перспектив та можливостей розвитку. З огляду на нестабільність політично-економічної ситуації та невизначеність законодавчої бази в підзаконних нормативних документах, компанія вимушена адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі для забезпечення високої ефективності своєї діяльності. Одним з ключових викликів є забезпечення відповідності управлінських рішень поточним змінам у політичних та економічних умовах. Постійний моніторинг та аналіз змін у правовому полі може допомогти компанії адекватно реагувати на нові вимоги та забезпечувати її стійкість у вимірах невизначеності.

Додатково, успішний розвиток ПрАТ "Датагруп" залежить від кількох важливих факторів. Серед них можна виділити здатність ефективно впроваджувати фінансову, інвестиційну та інноваційну політики, зокрема в умовах надзвичайних ситуацій, таких як бойові дії. Додатково, покращення кадрового забезпечення та успішна реалізація маркетингових програм можуть сприяти зміцненню позицій компанії на ринку. У контексті внутрішніх змін, важливим є розроблення та впровадження раціональної економічної політики розвитку. Це може включати в себе ефективне управління ресурсами, стратегічне планування та постійне вдосконалення діяльності компанії з урахуванням вимог змінюючогося середовища. Загалом, виклики та можливості для ПрАТ "Датагруп" визначаються здатністю адаптуватися до змін у політичному, економічному, соціокультурному та правовому середовищах. Розроблення стратегічних підходів та реалізація ефективних управлінських рішень може сприяти підприємству у досягненні стабільності, конкурентоспроможності та успіху в невизначених умовах.

ПрАТ "Датагруп" визначає свої ключові цілі на основі об'єктивного аналізу своїх сильних та слабких сторін, а також враховуючи проблеми, які потребують вирішення, та очікування від основних зацікавлених сторін. Однією з ключових цілей є підвищення фінансово-економічної стабільності підприємства, що досягається через розвиток і підвищення рентабельності бізнесу. Для досягнення цієї мети, ПрАТ "Датагруп" планує підвищити привабливість своїх телекомунікаційних послуг, роблячи їх більш доступними та зручними для клієнтів. Компанія також планує зберегти свою присутність на ринках України та закордону шляхом посилення та прямих інвестицій. Це дозволить збільшити конкурентоспроможність та розширити географію своєї діяльності. ПрАТ "Датагруп" також ставить за мету підвищити привабливість для співробітників та партнерів. Це досягається шляхом впровадження соціально відповідальних підходів в управлінні персоналом, що сприятиме покращенню робочого середовища та співпраці. Досягнення енерго та ресурсо-ефективності також є важливим аспектом стратегічних цілей компанії. Це може бути досягнуто через впровадження сучасних технологій, що дозволить знизити споживання ресурсів та вартості виробництва.

Для успішної реалізації стратегії важливими є декілька ключових умов:

- Усвідомлення і прийняття кожним співробітником мети та завдань стратегії, що дозволить забезпечити єдність та спільність дій в усіх рівнях компанії.

- Узгодженість програм та політик зі стратегічними цілями, що дозволить уникнення розбіжностей та забезпечить відповідність всіх дій головним стратегічним завданням.

- Впровадження централізованої системи управління змінами та моніторингу виконання завдань, що допоможе контролювати реалізацію стратегії та реагувати на можливі виклики та зміни в середовищі.

Загалом, стратегічні цілі ПрАТ "Датагруп" зорієнтовані на досягнення стійкості, конкурентоспроможності та рентабельності, забезпечуючи при

цьому взаємовигідні відносини зі співробітниками, партнерами та клієнтами. Ці фактори, взяті разом, створюють складну та динамічну матрицю впливу на показники економічної безпеки підприємства. Ідентифікація, аналіз та врахування цих факторів допомагає підприємству бути готовим до різноманітних викликів та забезпечити стійкість своєї діяльності.

Фінансова звітність Товариства є фінансовою звітністю загального призначення, яка сформована з метою достовірно подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та грошових потоків Товариства для задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень. Баланс (Звіт про фінансовий стан на 31.12.2020) (форма №3) (додаток Д, Д.2, Д.3, Д.4, Д.5, Д.6, Д.7)

Ця фінансова звітність складена на базі історичної собівартості, за винятком оцінки відповідних фінансових інструментів згідно з МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» з використанням прийнятних підходів до оцінки за справедливою вартістю, як передбачено МСФЗ 13 «Оцінки за справедливою вартістю». Ці методи охоплюють використання доступних біржових котирувань або даних про актуальну ринкову вартість схожих інструментів, аналіз дисконтованих грошових потоків або інші моделі оцінки справедливої вартості. Прогнозована справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань визначається шляхом використання доступної ринкової інформації та підходів оцінки, які вважаються адекватними.

2.3. Інтегральний рівень економічної безпеки підприємства

Інтегральний рівень економічної безпеки підприємства представляє собою комплексний підхід до забезпечення стійкості та готовності підприємства подолати різноманітні економічні ризики та забезпечити сталість його функціонування. Це важлива концепція, що враховує взаємозв'язок та взаємовплив різних аспектів економічної діяльності на

загальний рівень стійкості підприємства. На інтегральний рівень економічної безпеки впливають різні фактори та показники, які оцінюються з різних граней. Основним завданням на цьому рівні є створення балансу між різними аспектами діяльності підприємства та забезпечення їх взаємодії для досягнення цілей збалансованої економічної безпеки.

Оцінювання економічної безпеки підприємства здійснюється з урахуванням всіх внутрішніх і зовнішніх зв'язків, взаємозалежностей і співпідпорядкованості його окремих елементів. Таким чином, системний підхід дозволяє оцінити не тільки стан об'єкта дослідження, а й напрямок його розвитку Рис 2.1.

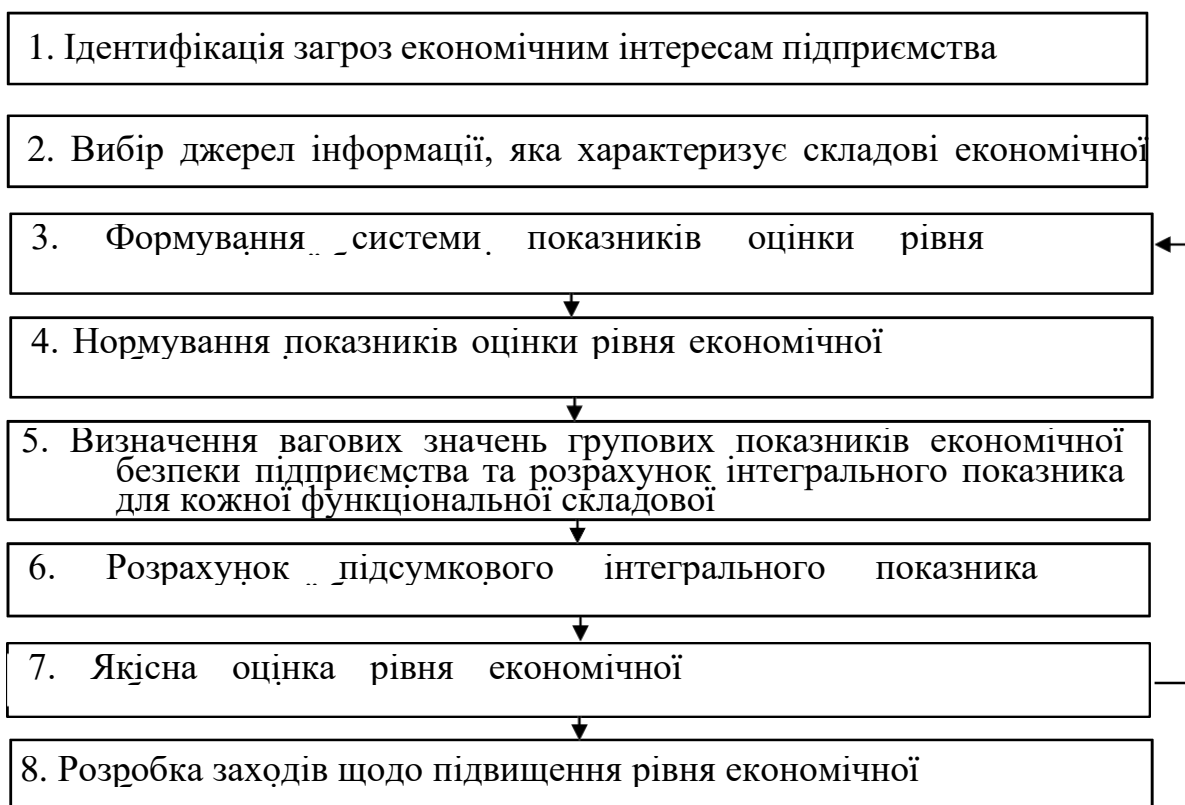


Рис 2.1 Модель оцінювання економічної безпеки підприємства за системним підходом.

Джерело: створено автором на основі [4, 42]

На першому етапі методики здійснюється ідентифікація загроз економічної безпеки з урахуванням особливостей діяльності даного підприємства, ранжування і виділення пріоритетних з них. Вибір джерел

інформації відповідно до обраного переліком загроз, тобто формування інформаційної основи, є **другим етапом** зазначеної послідовності дій і відображає процес збору та обробки первинної інформації з подальшим перетворенням її в необхідну інформацію для оцінки економічної безпеки. Інформаційна система підприємства охоплює всі сфери його діяльності: адміністративну, виробничу, фінансову, виступає як сполучна ланка при виробленні стратегії бізнесу і якості управління підприємством і персоналом. У ній містяться відомості, що стосуються планів, стану матеріальних і фінансових потоків, договірної діяльності, дані фінансового і управлінського обліку.

Третій етап. Формування системи показників відбувається за чотирма функціональними складовими економічної безпеки підприємства: фінансова, виробничо-збутова, техніко-технологічна і кадрова Рис 2.2.



Рис. 2.2 Система показників інтегральної оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

Джерело: створено автором на основі [4, 42]

На четвертому етапі проводиться нормування показників. Показники, що використовуються для оцінки рівня економічної безпеки, мають різну розмірність, що створює ряд проблем, які вказують на неможливість визначення загального рівня економічної безпеки підприємства. В цілях проведення розрахунку розглядаються показники, які будуть приведені до безрозмірного вигляду через їх нормування. Етап нормування показників проводиться з використанням методу лінійного масштабування і визначення мінімальних і максимальних значень генеральної сукупності даних за період, з використанням дисперсійного аналізу. При цьому кожен показник розглядався з точки зору його впливу на сферу, яка аналізується. Так, якщо статистичний показник I пов'язаний з інтегральним показником зростаючої залежності, то значення відповідного уніфікованого показника I обчислюється за формулою:

$$I = 1 - \frac{I_j - I_{\min}}{I_{\max} - I_{\min}}, \quad (2.1)$$

I_{\min} – мінімальне значення j -го показника;

I_{\max} – максимальне значення j -го показника. Якщо статистичний показник I пов'язаний з інтегральним показником спадної залежності, формула приймає наступний вигляд:

$$I_j^0 = 1 - \frac{I_j - I_{\min}}{I_{\max} - I_{\min}}. \quad (2.2)$$

Узагальнюючий показник кожної сфери визначається з стандартизованих значень за формулою:

$$I = \frac{1}{m+k} \cdot (\sum I_j + \sum (1 - I_j)), \quad (2.3)$$

I – інтегральний показник;

m – число позитивних показників;

k – число негативних показників;

$(1 - I_j)$ – стандартизоване значення j -го негативного показника.

На п'ятому етапі проводиться визначення вагових значень групових показників економічної безпеки підприємства.

За наявності групування для кожної групи розраховується проміжний інтегральний показник і розробляється інтерпретаційна шкала для кожної групи. Оцінюється стан захищеності для кожної з функціональних складових економічної безпеки в порівнянних показниках.

Пропонується для об'єднання розрізнених показників підприємства використовувати один із методів факторного аналізу, а саме, **метод головних компонентів (МГК)**, за допомогою якого доцільно здійснити визначення вагових коефіцієнтів показників, що характеризують складові антикризового потенціалу. Оскільки метод головних компонент заснований на взаємозв'язку вихідних ознак, перед побудовою головних компонентів необхідно перевірити наявність кореляції між $X_1 \dots X_P$ для кожної групи показників. Для переходу до головних компонентів проводиться визначення власних значень кореляційної матриці.

На основі проведеного розрахунку за МГК отримано зважені коефіцієнти рівнянь інтегральних показників по кожній складовій антикризового потенціалу підприємства: інтегральний показник фінансової складової економічного потенціалу підприємств визначається за формулою:

$$I_{\text{фс}} = 0,192 \times X_1 + 0,285 \times X_2 + 0,228 \times X_3 + 0,295 \times X_4, \quad (2.4)$$

X_1 – рентабельність продажів, %;

X_2 – коефіцієнт поточної ліквідності;

X_3 – коефіцієнт автономії;

X_4 – коефіцієнт оберненості активів.

Інтегральний показник виробничо-збутової складової економічного потенціалу підприємств визначається за формулою:

$$I_{\text{взс}} = 0,255 \times X_1 + 0,391 \times X_2 + 0,254 \times X_3, \quad (2.5)$$

де X_1 – рівень завантаженості обладнання;

X_2 – рівень зносу основних коштів;

X_3 – фондодіддача.

Інтегральний показник техніко-технологічної складової економічного

потенціалу підприємств визначається за формулою:

$$I_{\text{ТТС}} = 0,267 \times X_1 + 0,298 \times X_2 + 0,245 \times X_3 + 0,190 \times X_4, \quad (2.6)$$

X_1 – коефіцієнт оновлення основний фондів;

X_2 – коефіцієнт матеріаловіддачі;

X_3 – коефіцієнт фінансування НДДКР;

X_4 – коефіцієнт вироблення продукції на одного робітника.

Інтегральний показник показника кадрової складової економічного потенціалу підприємств визначається за формулою:

$$I_{\text{КС}} = 0,318 \times X_1 + 0,356 \times X_2 + 0,326 \times X_3, \quad (2.7)$$

X_1 – плинність кадрів;

X_2 – продуктивність праці;

X_3 – рентабельність персоналу.

Шостий етап розраховується загальний інтегральний показник для підприємства в цілому і розробляється інтерпретаційна шкала для даного підсумкового показника. Встановлюється внесок кожної групи використовуваних показників в загальну економічну безпеку підприємства.

Оцінка узагальнюючих властивостей економічної безпеки I_j ґрунтується на поєднанні їм відповідних K_{ij} інтегральних одиничних оцінок:

$$I_{\text{ЕП}} = 0,315 \times I_{\text{ФС}} + 0,185 \times I_{\text{ВЗС}} + 0,305 \times I_{\text{ТТС}} + 0,195 \times I_{\text{КС}}. \quad (2.8)$$

Джерело: *створено автором на основі [4, 42]*

На сьомому етапі оцінюється й інтерпретується рівень економічної безпеки підприємства в цілому. **На восьмому етапі** проводиться розробка заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства. Економічна безпека підприємств забезпечується шляхом реалізації двох підходів: превентивний і підхід, що реагує на вплив факторів Рис. 2.4.

Значення інтегрального показника	Коментар
80-100	Підприємство з високим рівнем економічної безпеки, стійкі до можливих криз
50-79	Підприємства з нормальним рівнем економічної безпеки; наслідки зовнішніх загроз будуть суттєвими, але вони можуть бути вирішені.
20-49	Підприємства с проблемним станом економічної безпеки. Наслідки кризи можуть бути катастрофічні.
0-19	Підприємства з високим ризиком, неспроможні.

Рис 2.3 Якісна характеристика рівня економічної безпеки підприємства

Джерело: створено автором на основі [4, 42]



Рис 2.4 Заходи превентивного та реактивного характеру.

Джерело: створено автором на основі [4, 42]

Загрозам легше запобігти, ніж усувати їх наслідки. Проте, перш ніж реалізовувати заходи щодо запобігання збитків та мінімізації втрат, необхідно провести розрахунок їх вартості. Для цього враховується необхідна кількість матеріально-технічних, трудових та інших ресурсів. Далі необхідно зіставити

необхідні витрати з можливим збитком від впливу внутрішніх та зовнішніх чинників і визначити ефективність від впровадження даних заходів. Оскільки може скластися ситуація, коли вартісне вираження економічного ефекту може бути на- стільки мінімально, що здійснення заходів щодо запобігання загроз виявиться недоцільним, або навіть може стати джерелом додаткових втрат корпоративних ресурсів.

Проведено на основі запропонованої моделі інтегральної оцінки рівня економічної безпеки підприємства ПрАТ "Датагруп" Графічне представлення динаміки інтегрального показника економічного потенціалу підприємства подано на Рис.2.5.

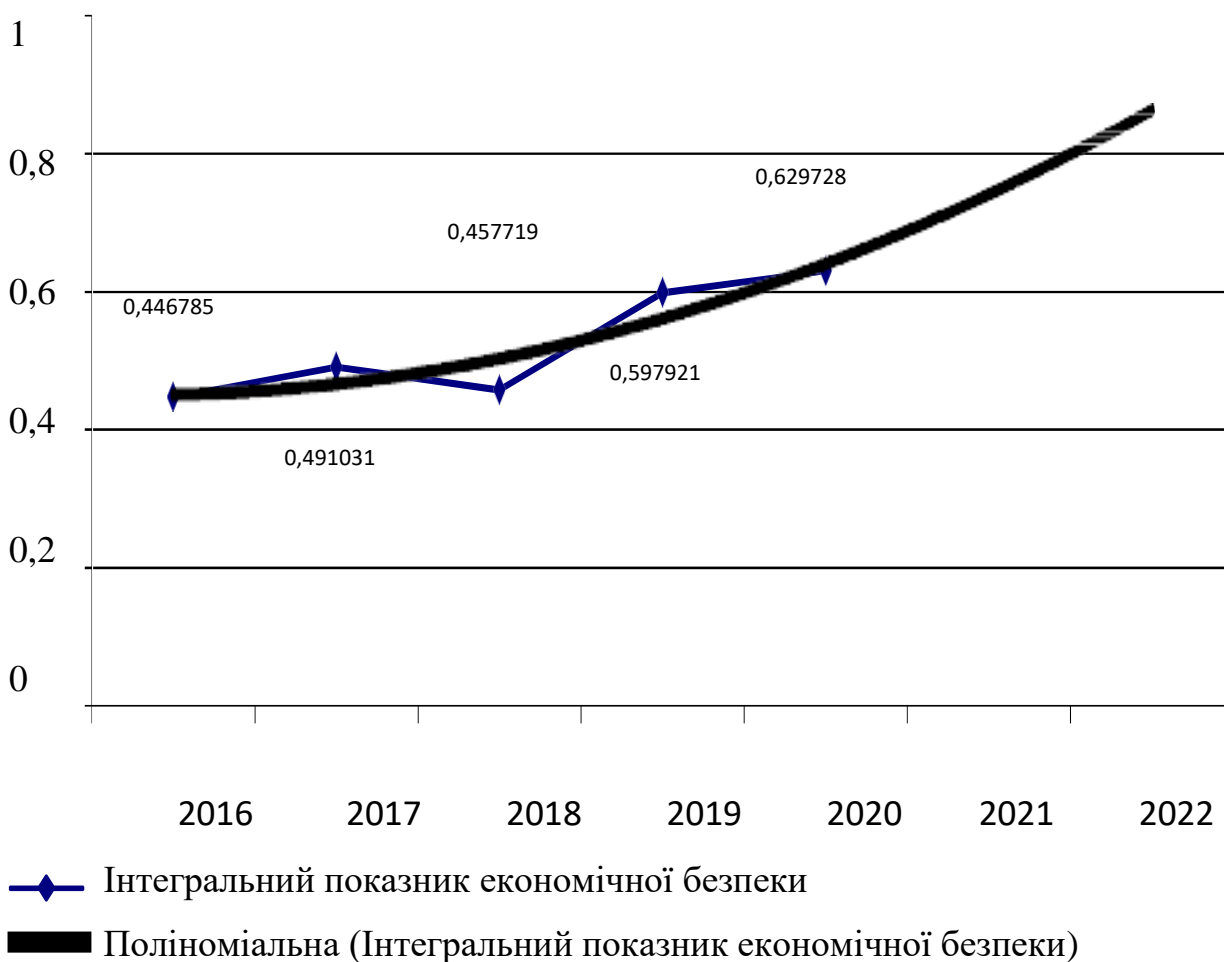


Рис 2.5 Динаміка розрахункових та прогнозованих даних інтегрального показника економічної безпеки ПрАТ "Датагруп", 2016-2022 р.

Джерело: створено автором на основі [5, 43]

Видно, що на ПАТ «Датагруп» спостерігається позитивна зміна значення інтегрального показника (з 0,44 у 2016 г. до 0,63 у 2020 р.) та відповідає нормальному рівню економічного потенціалу підприємства. Для подальшої стабілізації фінансового стану промисловим підприємствам необхідно вжити таких заходів:

- 1) провести поглиблений аналіз структури кредиторської заборгованості у динаміці для пошуку способів та джерел її погашення;
- 2) проаналізувати структуру дебіторської заборгованості, причини її виникнення і можливості погашення;
- 3) забезпечити необхідний рівень самофінансування виробничого розвитку підприємства (збільшення прибутку, оптимізація податкових платежів, ефективної амортизаційної політики);
- 4) забезпечити компенсацію можливих фінансових втрат за рахунок резервування частини фінансових ресурсів щодо цільових резервних і страхових фондів відповідно до чинного законодавства та статуту підприємства; оптимізації системи штрафних санкцій; скорочення розмірів поточних потреб, що породжують фінансові зобов'язання, та окремих ліквідних активів для термінової їх конвертації у грошові кошти.

Звернувши увагу на широкий контекст дослідження, важливо відзначити, що "ПрАТ Датагруп" впроваджує інтегральний підхід до досягнення економічної безпеки. Цей підхід базується на розгляді різних факторів, які впливають на функціонування підприємства, та їх взаємозв'язку. У реалізації інтегрального підходу важливо розглядати кожний аспект окремо, а також їх вплив взаємодії. Фінансова стабільність забезпечується за рахунок оптимізації ресурсів та управління ризиками, що дозволяє зберігати сталість фінансового стану в змінних умовах ринку. Ефективне ресурсне управління відіграє важливу роль у використанні ресурсів з максимальною користю, забезпечуючи оптимальну продуктивність та зниження витрат. Інноваційні

виробничі стратегії сприяють досягненню конкурентних переваг через впровадження передових технологій та удосконалення виробничих процесів. Людський капітал відіграє роль у підтримці сталого розвитку підприємства через постійний розвиток кваліфікаційної бази працівників. Інноваційні рішення та дослідження забезпечують підприємство можливістю адаптуватися до змін та досягати конкурентних переваг. Економічне оточення вимагає аналізу та належного врахування макроекономічних змін при прийнятті управлінських рішень. Політичні та правові детермінанти впливають на підприємство через зміни в законодавстві та політичній обстановці, що вимагає гнучкості та стратегічних рішень. Соціокультурні та демографічні тенденції допомагають підприємству адаптувати свою продукцію та послуги до змін у суспільстві та забезпечити високу ступінь попиту на них.

В підсумку, інтегральний підхід до забезпечення економічної безпеки підприємства ПрАТ "Датагруп" представляє собою не тільки систему стратегічних дій, але й культурний фундамент, на якому будується увесь процес функціонування та розвитку організації. Спільна взаємодія та взаємозв'язок між різними аспектами діяльності підприємства сприяє створенню гармонійного управлінського середовища, яке реагує на виклики та може ефективно адаптуватися до змін. Цей підхід дозволяє компанії розглядати її діяльність як єдиний органічний організм, де кожна складова має свій внесок у досягнення загальних цілей. Розуміння і врахування взаємозв'язку між фінансовою стійкістю, управлінням ресурсами, інноваційними рішеннями та іншими аспектами сприяє більш глибокому розумінню внутрішнього функціонування підприємства та його відповідності змінам у зовнішньому середовищі.

Такий підхід не тільки забезпечує стійкість та адаптацію компанії, але й сприяє її зростанню та розвитку на ринку. Важливим аспектом є постійний моніторинг та аналіз різних факторів, а також готовність до внесення коректив

у стратегічний план, щоб відповідати вимогам змінюючогося оточення. Інтегральний підхід до забезпечення економічної безпеки виявляється ключовим фактором для досягнення стійкості, успішності та довгострокової конкурентоспроможності ПрАТ "Датагруп". На інтегральному рівні економічної безпеки підприємства "Датагруп" можна зазначити, що це підприємство виявило високий рівень готовності до зовнішніх та внутрішніх викликів і загроз, які можуть виникнути в динамічному бізнес-середовищі.

Підприємство "Датагруп" проявило здатність адаптуватися до змін у бізнес-середовищі, а також ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні чинники, які можуть вплинути на його функціонування. Ця готовність до адаптації і реакції на зміни є важливим аспектом забезпечення економічної безпеки підприємства. Крім того, компанія проявила високий рівень внутрішньої організації та управління, що сприяє ефективному використанню своїх ресурсів, включаючи капітал, трудові ресурси, інформацію та технології. Це сприяє сталому розвитку та підвищує внутрішню стійкість підприємства. Загалом, організація може бути визнана як приклад успішної реалізації стратегії економічної безпеки, що полягає в поєднанні гнучкості, стійкості та ефективного управління, які сприяють досягненню високого рівня економічної безпеки в сучасних умовах бізнесу.

Компанія продемонструвала здатність до розвитку інноваційних підходів та впровадження нових технологій, що створює конкурентні переваги в їхній галузі. Це важливо, оскільки інновації дозволяють не лише підтримувати конкурентоспроможність, але й розширювати ринкові можливості. Крім того, підприємство активно співпрацює як з національними, так і з міжнародними партнерами, що сприяє розширенню свого впливу та можливостей для росту. Ця глобальна спрямованість допомагає розбити бар'єри для входження на нові ринки та залучення іноземних інвестицій. Загалом, "Датагруп" вдається підтримувати сталий рівень фінансової стійкості та прибутковості, що становить важливу складову економічної безпеки.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «Датагруп»

3.1. Цільові показники економічної безпеки та етапи реалізації стратегії

Необхідність впровадження контролінгу на сучасних підприємствах виправдовується зростаючою нестабільністю зовнішнього середовища, що ставить перед управлінням підприємства додаткові завдання. Сьогодні вимоги до систем управління стають більш жорсткими: переключення фокусу з минулого на майбутнє, необхідність швидко реагувати на зміни в навколишньому середовищі та збільшення гнучкості підприємства. Термін "контролінг" виник від англійського слова "to control", що в економічному контексті означає управління, спостереження, регулювання та контроль. Фінансовий контролінг є універсальним явищем, застосовуваним у різних сферах суспільного життя, включаючи економічну, політичну, соціальну та наукову.

Фінансовий контролінг оперує там, де діють фінанси. Фінанси являють собою механізм розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту під час його обігу. Вони забезпечують формування та використання грошових коштів для задоволення економічних і соціальних потреб. У загальному розумінні, контролінг - це система, яка визначає цілі, прогнозує та планує їх досягнення, а також перевіряє ефективність досягнення цих цілей. З іншого боку, контролінг - це система, орієнтована на майбутній розвиток підприємства, яка дозволяє вчасно реагувати на зміни у навколишньому середовищі та забезпечує планування та управління процесами з метою досягнення поставлених цілей. [6, с. 20-26.] На тлі зростаючої нестабільності зовнішнього середовища, необхідність впровадження контролінгу на

підприємствах набуває особливої актуальності. Він стає важливою умовою подолання кризових ситуацій та забезпечення успішного функціонування. Особливо на підприємствах, які перебувають у кризі, роль контролінгу виявляється у трьох ключових напрямках.

По-перше, упровадження або підвищення ефективності системи раннього попередження та реагування стає важливим кроком для виявлення кризових явищ та вчасного прийняття відповідних заходів для їх подолання. По-друге, розробка ефективної санаційної концепції та плану санації стає невід'ємною частиною процесу подолання кризових ситуацій на підприємстві. Важливе значення має співпраця з зовнішніми експертами для розробки комплексних планів дій. По-третє, контроль за реалізацією плану санації та оперативне виявлення відхилень і додаткових ризиків вимагають постійного моніторингу та коригування стратегій. Вирішення цих завдань передбачає використання специфічних методів та інструментів контролінгу, що дозволяють вчасно реагувати на складні ситуації та забезпечити ефективне управління підприємством. У загальному розумінні, контролінг є підсистемою фінансового управління, що забезпечує звітність, аналіз та планування дій для досягнення стратегічних цілей підприємства. Його функціональні компетенції охоплюють стратегічне планування, формування стратегії розвитку, а також аналіз стратегічних факторів успіху. Отже, фінансовий контролінг втілює сутність визначення цілей, прогнозування та планування механізмів та інструментів для досягнення фінансових стратегій, а також перевірки ефективності їхнього виконання (через фінансовий контроль та аудит). У разі виявлення відхилень між планованими та фактичними показниками, контролінг розробляє рекомендації для впровадження санаційних заходів. Цей процес спрямований на забезпечення сталої фінансової стійкості та запобігання можливості банкрутства.

У межах підприємства, фінансовий контролінг виконує кілька важливих завдань. Серед них – збір та аналіз внутрішньої та зовнішньої інформації,

розкриття "вузьких місць" в діяльності підприємства, моніторинг стратегій та можливостей, контроль та аналіз фінансово-господарських ризиків, а також розробка заходів щодо їх зниження, виявлення можливостей для зниження собівартості продукції, контроль над фінансовою діяльністю та веденням обліку, аналіз відхилень фактичних показників від запланованих та розробка рекомендацій для коригування планів. [7, с. 728]

Сутність функцій контролінгу означає, що вони містять стратегічне та оперативне планування, координацію планів та діяльності, створення інформаційних каналів та забезпечення інформацією, контроль, ревізію та внутрішній аудит. Незважаючи на різнобічність думок щодо функцій контролінгу, вони всі спрямовані на забезпечення високої якості фінансового управління та досягнення стратегічних цілей підприємства. Залежно від виконуваних функцій виділяють два головних напрямки контролінгу – стратегічний та оперативний. В процесі здійснення своїх завдань, служби контролінгу використовують різноманітні методи, як загальні (спостереження, аналіз, порівняння, прогнозування), так і специфічні, пристосовані до конкретних вимог.

Розглядаючи методи контролінгу, важливо зауважити, що кожен з них має свою специфіку та застосовується в певних ситуаціях. Факторний аналіз відхилень, наприклад, допомагає виявити причини відхилень фактичних витрат від планових нормативів. Це важливий інструмент для оцінки ефективності центрів витрат та прибутковості. Аналіз точки беззбитковості дозволяє визначити, який обсяг продукції необхідний для забезпечення беззбиткової операційної діяльності підприємства. Це важливо для планування обсягів виробництва. Натомість вартісний аналіз спрямований на дослідження функціональних характеристик продукції з погляду їхньої вартості та корисності. Це допомагає класифікувати функції продукту та розробляти пропозиції для мінімізації витрат. Портфельний аналіз використовується для оптимізації портфеля цінних паперів інвестора, де

розглядаються ризик та прибутковість. ABC-аналіз застосовується для селективного вибору постачальників, клієнтів та інших елементів діяльності, що мають найбільший вплив на підприємство. Бенчмаркінг, з свого боку, спрямований на постійне порівняння діяльності підприємства з аналогічними об'єктами інших підприємств для виявлення негативних відхилень та розробки пропозицій щодо їх ліквідації. Вибір конкретного методу контролінгу залежить від ситуаційних обставин, діяльності підприємства та його потреб у фінансовому аналізі та контролі.

Один із найчастіше використовуваних підходів для оцінки фінансової стійкості підприємства полягає у розрахунку оціночних коефіцієнтів фінансового стану. Серед таких коефіцієнтів виокремлюються: показники платоспроможності, структури капіталу, оборотності та рентабельності. Показники платоспроможності, також відомі як показники ліквідності, дозволяють оцінити здатність підприємства вчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання через реалізацію найбільш ліквідних або всіх доступних ліквідних активів. Показники структури капіталу, що також визначають фінансову стійкість, оцінюють відношення між окремими складовими активів та пасивів, зокрема, рівень фінансової незалежності від зовнішнього фінансування, частку власного капіталу, інвестовану в оборотні кошти тощо. Показники оборотності, що характеризують ділову активність, відображають швидкість обігу активів підприємства та кількість оборотів, здійснених різними видами активів протягом ділового циклу, а також час, необхідний для здійснення одного повного обороту, виміряний у днях. Показники рентабельності вказують на здатність підприємства генерувати прибуток в ході своєї господарської діяльності, визначають загальну ефективність використання активів та вкладеного капіталу.

Моніторинг стану підприємства-емітента передбачає етапи аналізу, що представлені на Рис. (додаток Е).

На початковому етапі оцінки фінансового положення підприємства відбувається аналіз актуального фінансового статусу та прогнозується його довгострокова зміна. Після чого проводиться зіставлення показників з аналогічними в інших компаніях того ж сектора ринку, а також середніми показниками національної економіки. Теорія фінансового аналізу передбачає наявність прийнятих нормативних значень для деяких основних показників. Наприклад, фінансове положення підприємства вважається стабільним та безпечним, коли сума його оборотних активів приблизно вдвічі перевищує суму короткострокових зобов'язань. Після визначення платоспроможності здатність підприємства задовольнити поточні зобов'язання оцінюється з урахуванням довгострокових факторів.

Підприємство має можливість залучати капітал різними способами: через емісію цінних паперів (акцій і облігацій), отримання кредитів різних видів і використання прибутку. Це важливий аспект фінансового управління, оскільки доступ до додаткового капіталу може бути необхідним для розширення діяльності, інновацій та інших ініціатив. При виборі методу залучення капіталу підприємство повинно враховувати фінансові потреби та можливості, а також можливі наслідки для його власності та контролю. Один із способів визначити загальний обсяг використаного підприємством капіталу полягає у використанні показника капіталізації. Цей показник включає довгострокову заборгованість та акціонерний капітал. Довгострокова заборгованість включає облігації та інші позики, які мають бути погашені протягом довгого періоду. Акціонерний капітал включає номінальну вартість акцій, емісійний дохід, вартість викуплених акцій та нерозподілений прибуток, призначений для збільшення акціонерного капіталу.

Капіталізація є важливим показником фінансової стійкості підприємства і його здатності вирішувати фінансові зобов'язання та розвивати бізнес.

Визначення коефіцієнтів капіталізації відносно окремих елементів (наприклад, вартості випущених в обіг облігацій та акцій) до загального обсягу

допомагає розрахувати ступінь залучення різних джерел капіталу для формування ресурсів. Підприємства можуть мати консервативну структуру капіталу, якщо залучений капітал обмежується емісією звичайних акцій. З іншого боку, спекулятивна структура капіталу характерна для компаній, що активно користуються позиковими ресурсами для формування великої частини пасивів. Зазвичай, рівень довгострокової заборгованості, що перевищує 30-35%, вважається ризикованим.

На другому етапі фінансового аналізу вивчаються показники ефективності діяльності підприємства. Це включає розрахунок рентабельності відносно активів та відносно обсягу реалізованої продукції і наданих послуг.

На третьому етапі більш глибоко досліджується структура капіталу підприємства, зокрема відношення величини акціонерного капіталу до загальних активів компанії. У завершальній, четвертій стадії, оцінюється потенціал акцій. Для цього встановлюється система показників, які оцінюють якість цінних паперів:

- обсяг дивідендів на одну акцію;
- співвідношення ціни акції до її доходності;
- співвідношення між бухгалтерською та ринковою ціною акції;
- співвідношення дивідендів до доходності акції. [8, с. 30-34]

Під час аналізу порівнюються ці показники з даними інших компаній і їхніми попередніми значеннями. Аналіз базується на результати попередніх етапів та допомагає деталізувати оцінку фінансової стійкості. Результати аналізу на етапі внутрішнього моніторингу є конфіденційними. Глибина та деталізація аналізу визначаються різними факторами, такими як розмір інвестованих коштів, наявність достовірної інформації про об'єкти інвестування та час, доступний для проведення аналізу та прийняття рішень. Методи фінансового аналізу можуть відрізнятися залежно від специфіки господарської діяльності досліджуваного підприємства. Однак можна сформулювати загальний підхід до аналізу підприємств, що не залежить від

їхньої сфери діяльності. Цей підхід полягає в послідовному дослідженні підприємства на галузевому рівні та більш докладному аналізі фінансового стану. У вартісному виразі межу безпеки (запас міцності) операційної діяльності підприємства можна розрахувати за наступною формулою:

$$ЗМ = Оф - Об, \quad (3.1)$$

ЗМ – вартісний обсяг реалізації продукції підприємства, що забезпечує запас міцності операційної діяльності підприємства;

Оф – фактичний обсяг реалізації продукції у вартісному вираженні, що дозволяє одержати певний рівень прибутку;

Об – вартісний обсяг реалізації продукції, що забезпечує досягнення точки беззбитковості діяльності.

$$Аб = \frac{ПВ}{\frac{ВРП-ЗЗВ}{ВРП}} \quad \text{Або} \quad Аб = \frac{ПВ}{k_{mar}}, \quad (3.2)$$

Аб – вартісний обсяг реалізації продукції, що забезпечує формування планового операційного прибутку підприємства;

ПВ – постійні витрати підприємства в аналізованому періоді;

ЗЗВ – загальні змінні витрати підприємства в аналізованому періоді;

ВРП – виручка від реалізації продукції;

k_{mar} – коефіцієнт маржинального прибутку. Запас міцності може бути виражений і відносним показником – коефіцієнтом фінансової безпеки операційної діяльності підприємства (КБ), який розраховується таким чином:

$$Кб = ЗМ / Оф, \quad (3.3)$$

Цей показник демонструє, яка може бути відсоткова кількість зниження обсягу продажів підприємства, перш ніж воно почне зазнавати втрат.

Розрахунок резерву міцності та коефіцієнта фінансової стійкості операційної діяльності є важливим для ухвалення рішень щодо збереження ринкової позиції компанії. Наприклад, якщо існує загроза 5% зниження обсягу продажів через активну конкуренцію, а коефіцієнт фінансової стійкості операційної діяльності складає 25%, то управління може не приймати спеціальних заходів

для нейтралізації цього ефекту. Проте, якщо цей коефіцієнт менше 5%, буде необхідно прийняти конкретні заходи для запобігання втратам.

Джерело: створено автором на основі (Рис Е).

3.2. Фінансові, організаційні та кадрові заходи реалізації стратегії безпеки

Засади організаційної поведінки формують те, як система працює в цілому, і визначають дії людей, які впливають на цю систему. В цьому контексті реалізація цілей та завдань управління персоналом відбувається через механізм кадрової політики.

Кадрова політика - це система управління ресурсами підприємства, оскільки вона впливає на всі сфери діяльності організації. Ця політика визначає, яким чином буде формуватися і функціонувати персонал, які стандарти праці дотримуватимуться, та яким чином забезпечуватимуться права та обов'язки працівників. [9, с. 299]

Однією з ключових задач кадрової політики є забезпечення належної якості та кількості персоналу, що відповідає стратегічним цілям організації. Це означає, що кожна вакансія має бути заповненою висококваліфікованим працівником, який відповідає вимогам посади та може приносити користь компанії. Крім того, кадрова політика повинна створювати умови, передбачені трудовим законодавством, для реалізації прав та обов'язків працівників. Це включає в себе встановлення справедливої системи оплати праці, надання відпусток та інших соціальних пільг. Оптимізація використання персоналу також є важливою частиною кадрової політики. Це означає врахування компетенцій та навичок працівників для досягнення максимальних результатів. У свою чергу, підтримка та формування ефективної робочої динаміки організації допомагає забезпечити сприятливий та продуктивний робочий середовище. Це включає в себе створення комунікаційних систем, які сприяють обміну інформацією та спільній співпраці між працівниками.

В умовах змінюючогося економічного середовища, типи кадрової політики можуть бути різними. Від реактивних, які зосереджуються на ліквідації негативних наслідків кризи, до активних, що передбачають аналіз ситуації та відповідні заходи. [10, с. 239] З метою забезпечення балансу між внутрішніми та зовнішніми факторами, кадрова політика повинна ґрунтуватися на принципах рівності, справедливості, дотримання трудового законодавства та врахування економічних обмежень. Вона також має бути адаптивною, гнучкою та відповідати стратегічній меті організації.

Формування кадрової політики є невід'ємною частиною стратегічного управління організацією. Ця політика охоплює вирішення різних завдань на різних рівнях організаційної відповідальності і зорієнтована на забезпечення належної якості та кількості персоналу відповідно до стратегії організаційного розвитку. Важливим завданням є створення умов, передбачених трудовим законодавством, для реалізації прав та обов'язків громадян, оптимізація використання персоналу для досягнення найкращих результатів та підтримка ефективної робочої динаміки організації. Створення кадрової політики вимагає глибокого аналізу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. **Зовнішні фактори** включають національне трудове законодавство, взаємодію з профспілками, економічну кон'юнктуру та динаміку ринку праці. Внутрішні фактори охоплюють організаційну структуру, стратегію, технології виробництва, корпоративну культуру, склад персоналу та фінансові можливості. Тільки ретельний аналіз та узгодження всіх цих факторів дозволяють створити ефективну та конкурентоздатну кадрову політику. З метою формування і реалізації кадрової політики необхідно розробити план дій, який враховуватиме всі аспекти управління персоналом. План повинен передбачати процеси набору, підбору, адаптації, підвищення кваліфікації та мотивації персоналу. Ключовим завданням є забезпечення відповідності кількісного та якісного складу персоналу потребам організації та гнучкості в реагуванні на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Важливо враховувати, що формування кадрової політики - це складний та багатогранний процес. Він вимагає уважного аналізу та врахування різних аспектів, які впливають на організацію. [11, с. 278] **Внутрішні фактори**, такі як структура та стратегія організації, територіальне розміщення, наявні технології, організаційна культура, склад персоналу, фінансові можливості та рівень оплати праці, також грають важливу роль у розробці кадрової політики. Прийняття рішень щодо найму, навчання, розвитку та оплати праці спирається на аналіз цих факторів. Для забезпечення ефективності та сталості кадрової політики важливо мати чітку стратегію та бути готовим адаптуватися до змін як в організації, так і на зовнішньому ринку. Розробка та реалізація кадрової політики вимагає постійного моніторингу та оновлення, щоб вона відповідала потребам та завданням організації в динамічному середовищі. [12, с. 167-172]

У контексті кадрової політики, економічна криза може впливати на вибір різних підходів та стратегій організації. На практиці виділяються кілька основних типів підходів, які можуть бути застосовані під час кризових ситуацій. Пасивний підхід передбачає, що організація не має чіткої стратегії щодо персоналу під час кризи. У цьому випадку увага фокусується на негайних заходах для подолання наслідків кризи. Прогнозування кадрових потреб, оцінка працівників та розвиток персоналу можуть бути недостатньо розвиненими або відкладеними на потім. Реактивний підхід передбачає реакцію на виникаючі проблеми під час кризи, такі як конфлікти серед працівників, нестача кваліфікованих спеціалістів або низька мотивація. Заходи призначені для локалізації кризових явищ, але можуть бути недостатньо координованими для досягнення довгострокової стійкості. Превентивний підхід передбачає розробку прогнозів та аналіз можливого розвитку ситуації.

Кадрова служба володіє інструментами для діагностики персоналу та прогнозування кадрових потреб на середньотерміновий період. Активний (раціональний) підхід передбачає якісний аналіз ситуації та розробку обґрунтованих стратегій та планів. Засоби впливу на ситуацію обираються на

основі дослідження та аналізу. Авантюристичний підхід передбачає вживання заходів впливу на кризову ситуацію без обґрунтованого прогнозу або плану дій. Цей підхід може бути ризикованим і призвести до несподіваних наслідків. Вибір конкретного підходу залежить від характеру кризової ситуації, ресурсів, які доступні організації, та стратегічних цілей. Гнучкість та здатність до адаптації грають важливу роль у успішному управлінні персоналом під час економічних криз.

Ключовими завданнями, які вирішуються в рамках кадрової політики, є розробка системи науково обґрунтованого дослідження здібностей працівників, їх професійного і посадового росту, з урахуванням як ділових, так і особистісних якостей, становить важливий аспект цієї політики. Такий підхід передбачає цілеспрямовану підготовку та розвиток персоналу, відповідно до стратегічних цілей організації. Паралельно з цим, активізація роботи кадрових служб для стабілізації трудового колективу та підвищення трудової та соціальної активності працівників є необхідною у сучасних умовах. Досягнення ефективності в управлінні персоналом вимагає переходу від переважно адміністративних методів до більш ефективних економічних, соціальних та соціально-психологічних підходів. Залучення працівників до управління виробництвом є ключовим аспектом кадрової політики в стратегічному плані. Цей підхід сприяє покращенню співпраці між різними рівнями управління та підтримує активну участь персоналу в досягненні цілей організації. Однак важливо зауважити, що кадрова політика не є статичною, і вимагає постійного аналізу та адаптації до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. З цією метою, використання якісних діагностичних інструментів та аналізу стану справ може допомогти вибрати оптимальний підхід у кожному конкретному випадку. Такий системний підхід до кадрової політики дозволяє організації забезпечити належний розвиток персоналу та досягнення стратегічних цілей в умовах постійної зміни та конкурентного бізнес-середовища. [13, с. 292-307]

Ефективна кадрова політика – це не просто набір правил та процедур, а важлива складова стратегічного розвитку підприємства. Вона повинна бути вбудованою в стратегічну програму розвитку організації та сприяти реалізації стратегічних завдань через адекватне кадрове забезпечення. Гнучкість кадрової політики важлива в умовах змін у тактиці та економічному оточенні. Вона дає змогу організації адаптуватися до нових викликів і залишати стабільність для планування і розвитку персоналу. Ефективність кадрової політики також повинна бути економічно обґрунтованою, враховуючи фінансові можливості організації. Це передбачає здійснення практично реалізованих заходів, які не суперечать фінансовим ресурсам.

Особливу увагу важлива кадрова політика приділяє індивідуальному підходу до працівників, враховуючи їхні потреби, здібності та мотивацію. Це сприяє формуванню високої мотивації працівників і підвищує загальну продуктивність. Заснована на принципах справедливості, послідовності та рівності кадрова політика виключає дискримінацію за будь-якими ознаками і дотримується норм трудового законодавства. Остаточою, мета кадрової політики полягає в забезпеченні оптимального балансу процесів комплектування, збереження та розвитку персоналу, враховуючи потреби організації, вимоги законодавства та стан ринку праці. Реалізація кадрової політики базується на системі планів, норм, організаційних заходів, спрямованих на вирішення кадрових викликів та задоволення потреб організації в персоналі. [14, с. 292-307]

Ризики, пов'язані з неповною або неналежною реалізацією обраної кадрової політики, варто ретельно враховувати. Один із таких ризиків полягає в можливій зміні загальної стратегії та виробничої діяльності підприємства. Ця зміна може виникнути внаслідок несприятливих змін на ринку збуту продукції та вимагатиме адаптації підприємства до нових умов. Також ризикованою є ситуація, коли на ринку праці відбуваються зміни, що впливають на доступність та якість кадрів. Отже, кадрова політика повинна

бути гнучкою, здатною адаптуватися до змін у потребах у персоналі. Іншим ризиком може стати недостатня швидка окупність вкладених коштів у робочу силу. Важливо ефективно управляти ресурсами, щоб досягти балансу між витратами та доходами, пов'язаними з персоналом. Нарешті, недостатня відповідність працівників запланованому напрямку діяльності також може стати ризиком. Тому важливо мати механізми для перевірки та підтримки відповідності навичок та компетенцій працівників потребам організації. При оцінці кадрової політики доцільно враховувати можливість інтегральних ефектів, коли кінцевий результат перевищує просту суму окремих результатів. Оцінка відповідності кадрової політики умовам підприємства у роботі з персоналом сприймається колективом досить спокійно.

Забезпечення ефективної реалізації стратегії безпеки підприємства передбачає комплексний підхід, включаючи фінансові та організаційні заходи. Один із ключових аспектів - це фінансове забезпечення стратегії. Підприємство повинно виділити відповідні фінансові ресурси для впровадження та підтримки заходів, спрямованих на забезпечення безпеки. Для початку, важливо здійснити аудит безпеки, який дозволить ідентифікувати можливі ризики та слабкі місця в існуючих системах безпеки. На основі результатів аудиту можна розробити стратегію, яка враховує конкретні потреби підприємства. Планування кризового управління також важливо у впровадженні стратегії безпеки. Це включає в себе створення механізмів для відновлення бізнес-процесів у випадку надзвичайних ситуацій, таких як природні катастрофи або кібератаки. Постійне оновлення технічних засобів є обов'язковим, оскільки технології постійно розвиваються, і застаріле обладнання може стати слабким місцем у системі безпеки. Впровадження сучасних технологій та систем захисту даних може зменшити загрози.

Моніторинг та аналіз стану безпеки дозволяють вчасно реагувати на зміни в ситуації та впроваджувати необхідні корекції. Це передбачає збір та аналіз даних про потенційні загрози, що допомагає забезпечити актуальність

стратегії безпеки. Важливо встановити партнерські відносини та співпрацю з іншими підприємствами та галузевими організаціями, оскільки багато загроз потребують спільних зусиль для подолання. Захист конфіденційної інформації є критично важливим елементом стратегії безпеки. Застосування шифрування даних, захист від кібератак та забезпечення безпеки електронних комунікацій допоможе зберегти конфіденційність.

Фінансова безпека підприємства є надзвичайно важливою складовою загальної економічної безпеки і вимагає окремого розгляду та вдосконалення фінансових стратегій. Забезпечення фінансової стійкості та здатності підприємства витримувати зовнішні та внутрішні фінансові турбулентності є критичним завданням в умовах сучасних ринків. Однією з ключових аспектів фінансової безпеки є збалансованість фінансової структури підприємства. Це означає, що компанія повинна управляти своїми фінансовими ресурсами так, щоб забезпечити не лише поточні потреби, але і мати резерви для майбутнього розвитку та негайно реагувати на фінансові виклики. Важливо збалансувати структуру боргу та власного капіталу, уникати надмірного боргового навантаження та керувати процентними ставками для мінімізації фінансових ризиків. Керування ліквідністю є іншим важливим аспектом фінансової безпеки. Підприємство повинно мати здатність вчасно виплачувати свої зобов'язання та оплатити поточні витрати. Для цього важливо визначити оптимальний рівень ліквідності та дотримуватися його. Керування оборотними активами та пасивами допомагає забезпечити стабільну ліквідність. Питання фінансової диверсифікації також важливі для фінансової безпеки. Залежність від обмеженого джерела фінансування може бути ризиковою.

Підприємство повинно розглядати різні джерела фінансування, такі як кредити, емісія акцій, інвестиції та гранти. Фінансова диверсифікація допомагає зменшити вразливість до фінансових шоків та забезпечити більшу стійкість. Забезпечення фінансової безпеки також передбачає ретельний

контроль над витратами та бюджетуванням. Підприємство повинно раціонально розподіляти фінансові ресурси та вдосконалювати ефективність управління фінансами. Важливо враховувати інфляційні та валютні ризики. Підприємство повинно розробити стратегію управління цими ризиками, включаючи захисні механізми та фінансові інструменти для зменшення впливу негативних коливань валютних курсів та інфляції на фінансовий стан.

Важливо також зазначити, що фінансова безпека підприємства тісно пов'язана з управлінням ризиками. Ризики можуть виникати з різних джерел, таких як економічні, фінансові, політичні, природні катастрофи та багато інших. Ефективне управління ризиками передбачає ідентифікацію, оцінку та мінімізацію ризиків, які можуть загрожувати фінансовій стійкості підприємства. Важливим аспектом фінансової безпеки є також збереження і збільшення фінансових резервів. Наявність фінансових резервів дозволяє підприємству витримувати фінансові удари та непередбачені витрати. Фінансові резерви можуть бути вкладені в ліквідні інвестиції або використані для розвитку підприємства. Не менш важливим є питання оптимізації податкових обов'язків та витрат. Шляхи зменшення податкового тиску та оптимізації податкових обов'язків можуть значно вплинути на фінансову ефективність підприємства. Оптимізація включає в себе вивчення податкового законодавства, знаходження легальних способів зменшення податкових витрат та максимізації податкових пільг. Також важливо враховувати інвестиційну політику підприємства. Ефективне управління інвестиціями дозволяє збільшити доходи та вплинути на рентабельність. Оцінка ризиків та вибір оптимальних інвестиційних проектів є важливою складовою стратегії фінансової безпеки.

Досягнення фінансової безпеки підприємства також передбачає ефективне управління оборотним та основним капіталом. Оптимізація оборотного капіталу, такого як запаси, забезпечує баланс між потребами в ресурсах та їх доступністю. Керування оборотним капіталом може включати в

себе покращення систем управління запасами, збільшення швидкості обороту коштів та оптимізацію кредитних угод. Одночасно, управління основним капіталом, таким як обладнання та нерухомість, важливо для збереження і покращення фінансової безпеки. Це може включати в себе ретельне технічне обслуговування та оновлення основних засобів, щоб забезпечити їхню надійність та тривалу службу. Збільшення рентабельності та продуктивності основних активів сприяє створенню фінансової стійкості. Розробка і впровадження бюджетів і фінансових планів є ще однією важливою складовою фінансової безпеки. Бюджети дозволяють точно планувати та контролювати фінансові ресурси підприємства, а також визначати основні пріоритети і напрями розвитку. Ефективне управління фінансами через ретельний аналіз бюджетів сприяє досягненню фінансових цілей.

Урахування валютних ризиків також має велике значення для фінансової безпеки підприємства, особливо у випадку міжнародної діяльності. Заходи, спрямовані на мінімізацію впливу змін валютних курсів на фінансові показники, охоплюють застосування фінансових інструментів забезпечення та стратегічне планування управління валютними ризиками. Збільшення фінансової освіченості та розвиток фінансової культури серед персоналу підприємства є ще однією важливою складовою фінансової безпеки. Це дозволяє персоналу краще розуміти фінансові процеси та приймати обґрунтовані фінансові рішення. У цілому, фінансова безпека підприємства передбачає цілісний підхід до фінансового управління, де комплекс заходів, включаючи ретельний аналіз, стратегічне планування, ефективне управління ризиками, збереження резервів та оптимізація фінансових процесів, сприяють створенню стабільної та життєздатної фінансової системи підприємства.

ВИСНОВКИ

У межах створення даної дипломної роботи, ми приступили до аналізу комплексної діяльності економічної безпеки підприємства, розкривши всі його важливі аспекти та складові частини. Наше дослідження включало вивчення ключових концепцій, що стосуються економічної безпеки підприємства, та їх впливу на розвиток підприємств та економічних систем загалом. Під час дослідження ми зосередились на понятті економічної безпеки підприємства, розкривши його сутність як складного інструменту, що об'єднує зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на підприємницьку діяльність. Важливою складовою нашого дослідження було аналізування сучасного стану економічної безпеки підприємства в Україні та державного регулювання цього процесу. Ми докладно розглянули проблемні питання та перспективи розвитку економічної безпеки в українському контексті, звернувши увагу на вплив економічних, соціальних та політичних факторів на дану сферу. Необхідно відзначити, що особливу увагу ми приділили дослідженню економічної безпеки на конкретному підприємстві, а саме на ПрАТ "Датагруп". Ми провели глибокий аналіз господарської діяльності цього підприємства та виявили взаємозв'язок між різними аспектами його діяльності та економічної безпеки.

Отже, безпека підприємства відіграє ключову роль у стимулюванні економічного росту країни. Його вплив важко переоцінити, оскільки воно визначає можливості та обмеження для суб'єктів господарювання. Розуміння і аналіз системи економічної безпеки дають змогу підприємствам реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища швидко та ефективно, забезпечуючи їм конкурентоспроможність та стабільність. Було виявлено, що економічна безпека має складну та багатовимірну природу, і його фактори, такі як економічні, політичні, правові, соціальні, екологічні та культурні,

взаємодіють із суб'єктами господарювання, впливаючи на їх діяльність та стратегічні рішення.

Сучасна система економічної безпеки в Україні відзначається значними викликами та можливостями. Підприємства повинні бути готові адаптуватися до швидких змін, враховувати невизначеність та ризики, які супроводжують діяльність у такому динамічному оточенні. На основі наших досліджень можна визначити кілька ключових висновків. По-перше, важливо розуміти, що економічна безпека підприємства є складною системою, яка потребує постійного моніторингу та адаптації. По-друге, компанії повинні бути готові до впливу зовнішніх факторів та вміти використовувати можливості, які вони надають, для свого розвитку. По-третє, важливо враховувати глобальні тенденції та зміни, що відбуваються у світі, для ефективного стратегічного планування.

Не менш важливо вводити інновації в систему економічної безпеки, щоб покращити її ефективність та розглядати можливість зміни менталітету організації для сприяння інновацій. Створити чіткий та глибокий стратегічний план, який охоплює різні можливі сценарії. Це допоможе швидко реагувати на зміни та забезпечить більшу стійкість до ризиків. Не менш важливою є взаємодія між всіма рівнями організації та внутрішніми підрозділами, а саме створення належної комунікації та співпраці для ефективного функціонування системи економічної безпеки. А спілкування та співпраця зі стейкхолдерами, включаючи клієнтів, партнерів, постачальників та державні органи, допоможе отримати більше інформації та підтримки. Використання сучасних технологій для покращення системи економічної безпеки може допомогти автоматизувати процеси та забезпечити більшу точність та ефективність. Система економічної безпеки підприємства завжди залишатиметься важливим чинником для підприємств, і їх успіх буде залежати від того, наскільки добре вони можуть взаємодіяти з оточенням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. З. Б. Живко, О.В. Черевко, Н.В. Зачосова, М. О. Живко, О.Б. Баворовська, В.О. Занора; за ред. З.Б. Живко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник, 2019. – С. 120.
2. Занора В. О., Войтко С. В. Управління підприємствами: планування технологічних витрат, ризик-менеджмент, мотивування, прийняття управлінських рішень. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – С. 224.
3. Великий Економічний словник А. Н. Азриліяна. – М. : інститут нової економіки, 1999. – С. 957.
4. Шевченко І. Особливості формування економічної безпеки підприємства / І. Шевченко // Наука молода. – 2010. – №10. – С. 178-181.
5. Біла І.С., Насікан Н.І. Бізнес-середовище в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 17. – С. 127–131.
6. Головащенко В.П., Сидорова А.В. Сучасне бізнессередовище України. Вісник СНТ. 2018. Т. 1. № 10. – С. 145–148.
7. Борщ, Л.М. Інвестування: теорія і практика: навч. посіб. / Л.М. Борщ, С.В. Герасимова. – К.: Знання, 2007. – С. 685.
8. Бланк І.А. Управління фінансовою безпекою підприємства / Бланк І.А. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2009. – С. 784.
9. О.В. Кухленко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки. – 2015. – № 6. – с. 30-34.
10. Фінансова безпека : навч. посібник / З. С. Варналій, З. Б. Живко, Р. Р. Білик, С. В. Онищенко, М. О. Живко ; за ред. З. С. Варналія. Львів : Ліга-Прес, 2018. – С. 300.
11. Економічна безпека держави, суб'єктів господарювання та тіньова економіка : колективна монографія / В. К. Васенко, Л. А. Пуш, І. П. Шульга, Н. В.

- Зачосова, О. М. Герасименко; за заг. ред. д.е.н., проф. В. К. Васенка. Черкаси: Вид-во ТОВ «Маклаут». Черкаси, 2010. – С. 367.
12. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. Львів : Ліга-Прес 2012. – С. 386.
 13. Веретенникова Г. Б. Економічна безпека підприємства: планування й організація : конспект лекцій. Х. : ХНЕУ, 2008. – С. 83.
 14. Герасименко О. М. Індикатори оцінки стану системи економічної безпеки торговців цінними паперами : монографія. Черкаси : ТОВ «Маклаут», 2011. – С. 250.
 15. Губарев О. О. Економічна безпека : конспект лекцій. Х. : ХНЕУ, 2007. – С. 59.
 16. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства : навч. посібн. К. : ЦУЛ, 2008. – С. 239.
 17. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : колективна монографія : у 2 т. Дніпропетровськ : ФОРМ Дробязко С. І., 2014. Т. 2. – С. 349.
 18. Данченко О. Б., Поскрипко Ю. А., Занора В. О. Структурно-функціональна модель системи економічної безпеки підприємства // Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». 2016. № 3. – С. 48-52.
 19. Економічна безпека підприємств : підручник / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін. К. : Алерта, 2011. – С. 704.
 1. Єпіфанов А. О. Пластун О. Л., Домбровський В. С. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – С. 295.
 20. Єрмошенко М. М., Горячова К. С., Ашуєв А. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: препринт наукової доповіді / за наук. ред. М. М. Єрмошенка. К. : Нац. академія управління, 2005. – С. 77.
 21. Живко З. Б. Методологія управління економічною безпекою підприємства : монографія. Львів : Вид-во Ліга-Прес, 2013. – С. 474.

22. Управлінські інформаційні системи в обліку, аналізі та аудиті : навч. посібник / В. С. Рудницький, Т. В. Давидюк, С. М. Деньга, І. І. Стеців, З. Б. Живко. К. : УБС НБУ, 2015. – С. 242.
23. Живко З. Б. Управління системою економічної безпеки підприємства : навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛьвДУВС, 2016. – С. 212.
24. Живко З. Б. Чернобай Л. І., Чернобай Д. А. Ідентифікування ризиків при мотивуванні персоналу підприємства // Науковий вісник ЛьвДУВС. Серія економічна. 2017. Вип. 2. – С. 179-189.
25. Живко З. Б. Забезпечення системи економічної безпеки підприємства як об'єкта управління // Актуальні проблеми забезпечення економічної безпеки в Україні : колективна монографія / за ред. Я. Я. Пушака та Я. С. Піцура. Львів : Ліга-Прес, 2017. – С. 292-307.
26. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2009. – С. 728.
27. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство / за науковою редакцією Б. М. Андрушківа. – Тернопіль : Терно-граф – С. 2008. – 424
28. Захаров О. І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності : навч. посібник. К. : КНТ, 2008. – С. 257.
29. Зачосова Н. В. Управління системою економічної безпеки фінансових посередників: компанії з управління активами : монографія. Черкаси : Вертикаль : Кандич С. Г., 2011. – С. 240.
30. Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади : монографія. Х. : ХНЕУ, 2009. – С. 299.
31. Занора В. О., Мігус І. П., Второва Т. В. Управління системою економічної безпеки суб'єктів туристичної галузі: прийняття управлінських рішень в кризових умовах // Інноваційна економіка. 2016. № 11-12(66). – С. 167-172.

- 32.Занора В. О., Сільченко Б. І. Управління системою економічної безпеки підприємства на основі проектного підходу // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Випуск 5 (11). Частина 1. – С. 130-133.
- 33.Зачосова Н. В. Формування системи економічної безпеки фінансових установ. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2016. – С. 375.
- 34.Зачосова Н. В., Фурман В. М. Особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній як одного із видів фінансових установ // Агросвіт. 2015. № 15. – С. 20-26.
- 35.Данченко О. Б., Занора В. О. Проектний менеджмент: управління ризиками та змінами в процесі прийняття управлінських рішень. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2019. – С. 278.
- 36.Gov.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> – Назва з екрану.
- 37.Прямі іноземні інвестиції в Україну. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> – Назва з екрану.
- 38.Helpiks [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://helpiks.org/7-47022.html> – Назва з екрану.
- 39.Поліпшення бізнес-клімату. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostannya/polipshennyabiznes-klimatu> – Назва з екрану.
- 40.<http://ena.lp.edu.ua/> [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/handle/ntb/10896> – Назва з екрану.
- 41.Репозиторій ЧДТУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://er.chdtu.edu.ua/> – Назва з екрану.
- 42.znu.edu.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_3_075.pdf – Назва з екрану.
- 43.space.lvduvs.edu.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/ – Назва з екрану.

44. Clarity Project [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://clarity-project.info/edr/31720260/finances?current_year=2022 – Назва з екрану.
45. <https://www.datagroup.ua/> [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.datagroup.ua/pro-kompaniyu> – Назва з екрану.
46. Clarity Project: -[Електронний ресурс] – Режим доступу: https://clarity-project.info/edr/31720260/finances?current_year=2022 – Назва з екрану.
47. [1, с. 424]: Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство / за науковою редакцією Б. М. Андрушківа. – Тернопіль : Терно-граф – С. 2008. – 424.
48. [2, с. 784]: Бланк І.А. Управління фінансовою безпекою підприємства / Бланк І.А. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2009. – С. 784.
49. [3, с. 178-181]: Шевченко І. Особливості формування економічної безпеки підприємства / І. Шевченко // Наука молода. – 2010. – №10. – С. 178-181.
50. [4, 42]: <http://www.evd-journal.org/> [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.evd-journal.org/download/2021/3\(65\)/04-Piletska.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2021/3(65)/04-Piletska.pdf) – Назва з екрану.
51. [5, 43]: Clarity Project: -[Електронний ресурс] – Режим доступу: https://clarity-project.info/edr/31720260/finances?current_year=2022 – Назва з екрану.
52. [6, с. 20-26]: Зачосова Н. В., Фурман В. М. Особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній як одного із видів фінансових установ // Агросвіт. 2015. № 15. – с. 20-26.
53. [7, с. 728]: Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2009. – С. 728.
54. [8, с. 30-34]: О.В. Кухленко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки. – 2015. – № 6. – С. 30-34.
55. [9, с. 299]: Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади : монографія. Х. : ХНЕУ, 2009. – С. 299.
56. [10, с. 239]: Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства : навч. посібн. К. : ЦУЛ, 2008. – С. 239.

- 57.[11, с. 278]: Данченко О. Б., Занора В. О. Проектний менеджмент: управління ризиками та змінами в процесі прийняття управлінських рішень. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2019. – С. 278.
- 58.[12, с. 167-172]: Занора В. О., Мігус І. П., Второва Т. В. Управління системою економічної безпеки суб'єктів туристичної галузі: прийняття управлінських рішень в кризових умовах // Інноваційна економіка. 2016. № 11-12(66). – С. 167-172.
- 59.[13, с. 292-307]: Живко З. Б. Забезпечення системи економічної безпеки підприємства як об'єкта управління // / за ред. Я. Я. Пушака та Я. С. Піцура. Львів : Ліга-Прес, 2017. – С. 292-307.
- 60.[14, с. 292-307]: Живко З. Б. Управління системою економічної безпеки підприємства : навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛьвДУВС, 2016. – С. 212.

ДОДАТКИ

Додаток А

Інформація про основні засоби емітента (за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	Власні основні засоби		Орендовані основні засоби		Основні засоби, Всього	
	(тис. грн)		(тис. грн)		(тис. грн)	
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду
	1	2	3	4	5	6
1.Виробничого призначення:	791 509	808 935	0	0	791 509	808 935
будівлі та споруди	507 972	525 565	0	0	507 972	525 565
машини та обладнання	245 944	241 424	0	0	245 944	241 424
транспортні засоби	7 481	10 624	0	0	7 481	10 624
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
інші	30 112	31 322	0	0	30 112	31 322
2.Невиробничого призначення:	0	0	0	0	0	0
будівлі та споруди	0	0	0	0	0	0
Найменування основних засобів	Власні основні засоби	Орендовані основні засоби	Основні засоби, Всього	Власні основні засоби	Орендовані основні засоби	Основні засоби, Всього
	(тис. грн)		(тис. грн.)		(тис. грн)	
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду
	1	2	3	4	5	6
машини та обладнання	0	0	0	0	0	0
транспортні засоби	0	0	0	0	0	0
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
інвестиційна нерухомість	0	0	0	0	0	0
інші	0	0	0	0	0	0
Усього	791 509	808 935	0	0	791 509	808 935
<p>Опис: Терміни та умови користування основними засобами (за основними групами): будівлі, споруди та передавальні засоби – 20 років, машини та обладнання – 5-8 років, транспортні засоби – 10 років, інструменти, прилади, інвентар – 6-10 років, інші основні засоби – 12 років. Первісна вартість основних засобів: 2101562 тис. грн. Ступінь зносу всіх основних засобів становив – 61,5 % та по групах: будівель та споруд – 48,3 %, машин та обладнання – 71,2%, транспортних засобів – 53%, інших – 86 %. Ступінь використання основних засобів – 99 %. Сума нарахованого зносу: 1 292 627 тис. грн. Суттєвих зміни у вартості основних засобів немає. Обмеження на використання майна відсутні.</p>						

Додаток А.2

Найменування показника	За звітний період	За попередній період
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	740 876	555 430
Статутний капітал (тис. грн)	210 709	210 709
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	210 709	210 709
<p>Опис: Використана методика розрахунку вартості чистих активів емітента за попередній та звітний періоди відповідно до ст. 14 Закону України "Про акціонерні товариства".</p>		
<p>Різниця між розрахунковою вартістю чистих активів і статутним капіталом на кінець звітного періоду становить 530 167 тис. грн. Різниця між розрахунковою вартістю чистих активів та скоригованим статутним капіталом на кінець звітного періоду становить 530 167 тис. грн.</p>		
<p>Різниця між розрахунковою вартістю чистих активів і статутним капіталом на кінець попереднього періоду становить 344 721 тис. грн. Різниця між розрахунковою вартістю чистих активів та скоригованим статутним капіталом на кінець попереднього періоду становить 344 721 тис. грн.</p>		
<p>Висновок: Вартість чистих активів акціонерного товариства не менша від статутного капіталу (скоригованого). Вимоги п.3 ст.155 Цивільного кодексу України дотримуються.</p>		

Додаток Б

Інформація про зобов'язання та забезпечення емітента

Види зобов'язань	Дата виникнення	Непогашена частина боргу (тис.грн)	Відсоток за користування коштами (% річних)	Дата погашення
Кредити банку	X	326 000	X	X
у тому числі:				
Довгостроковий кредит банку	22.12.2018	326 000	24	21.12.2023
Зобов'язання за цінними паперами	X	0	X	X
у тому числі:				
за облігаціями (за кожним власним випуском):	X	0	X	X
за іпотечними цінними паперами (за кожним власним випуском):	X	0	X	X
за сертифікатами ФОН (за кожним власним випуском):	X	0	X	X
за вексями (всього)	X	0	X	X
за іншими цінними паперами (у тому числі за похідними цінними паперами) (за кожним видом):	X	0	X	X
за фінансовими інвестиціями в корпоративні права (за кожним видом):	X	0	X	X
Податкові зобов'язання	X	27 791	X	X
Фінансова допомога на зворотній основі	X	0	X	X
Інші зобов'язання та забезпечення	X	495 482	X	X
Усього зобов'язань та забезпечень	X	849 273	X	X
Опис: д/н				

Додаток В

Інформація про осіб, послугами яких користується емітент

Повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи	ТОВ «Аудиторська фірма «Аудит Сервіс Груп»
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Ідентифікаційний код юридичної особи	31714676
Місцезнаходження	вулиця Івана Франка, буд. 42 Б, оф. 203, м. Київ, Шевченківський, Київська область, 01030, Україна
Номер ліцензії або іншого документа на цей вид діяльності	2738
Найменування державного органу, що видав ліцензію або інший документ	АПУ
Дата видачі ліцензії або іншого документа	30.11.2001
Міжміський код та телефон	+38(044)2218116
Факс	+38(044)2218116
Вид діяльності	Аудитор (аудиторська фірма), яка надає аудиторські послуги емітенту
Опис: Вид послуг, які надає особа: аудиторські послуги.	

Повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи	Публічне акціонерне товариство «Національний депозитарій України»
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Ідентифікаційний код юридичної особи	30370711
Місцезнаходження	Тропініна, 7-Г, м.Київ, Подільський, Київська область, 04071, Україна
Номер ліцензії або іншого документа на цей вид діяльності	д/н
Найменування державного органу, що видав ліцензію або інший документ	д/н
Дата видачі ліцензії або іншого документа	11.11.1111
Міжміський код та телефон	(044) 591-04-00, 591-04-40
Факс	591-04-04
Вид діяльності	Депозитарна діяльність Центрального депозитарію
Опис: Вид послуг, які надає особа: послуги Центрального депозитарію. Здійснює діяльність без отримання ліцензії відповідно до законодавства.	

Повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи	ДУ "Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України"
Організаційно-правова форма	Державна організація (установа, заклад)
Ідентифікаційний код юридичної особи	21676262
Місцезнаходження	вул. Антоновича, 51, оф. 1206, м. Київ, Київська область, 03150, Україна
Номер ліцензії або іншого документа на цей вид діяльності	DR/00001/АРА
Найменування державного органу, що видав ліцензію або інший документ	НКЦПФР
Дата видачі ліцензії або іншого документа	18.02.2019
Міжміський код та телефон	(044) 287-56-70
Факс	(044) 287-56-73
Вид діяльності	Діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку
Опис: Вид послуг, які надає особа: послуги з оприлюднення регульованої інформації.	

Додаток Д

Баланс (Звіт про фінансовий стан на 31.12.2020)

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	318 515	315 817
первісна вартість	1001	490 381	518 529
накопичена амортизація	1002	171 866	202 712
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	791 509	808 935
первісна вартість	1011	1 963 326	2 101 562
знос	1012	1 171 817	1 292 627
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	57 820	57 820
інші фінансові інвестиції	1035	1	1
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	1 314	1 034
Гудвіл	1050	14 173	14 173
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	1 183 332	1 197 780
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 887	4 692
Виробничі запаси	1101	2 612	2 896
Незавершене виробництво	1102	42	1
Готова продукція	1103	109	104
Товари	1104	2 124	1 691
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	132 091	138 334
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	2 300	2 124

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	190	672
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	23 392	31 318
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	106 513	202 334
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	100 934	198 784
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	9 203	12 895
Усього за розділом II	1195	278 576	392 369
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 461 908	1 590 149

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	210 709	210 709
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	228 515	228 461
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	156	156
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	116 050	301 550
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	555 430	740 876
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	369 000	326 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	232 270	242 003
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	601 270	568 003
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 645	1 528
товари, роботи, послуги	1615	112 628	78 688
розрахунками з бюджетом	1620	34 140	27 791
у тому числі з податку на прибуток	1621	10 467	0
розрахунками зі страхування	1625	1 810	0
розрахунками з оплати праці	1630	9 154	0
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	35 879	37 663
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	51 388	49 812
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	58 564	85 788
Усього за розділом III	1695	305 208	281 270
Баланс	1700	1 461 908	1 590 149

Додаток Д.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід за 2020 рік)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 285 317	1 320 850
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-650 645	-751 709
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	634 672	569 141
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	45 653	45 833
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	-216 266	-212 188
Витрати на збут	2150	-99 901	-109 663
Інші операційні витрати	2180	-21 912	-17 874
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	342 246	275 249
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Інші доходи	2240	6 500	17 292
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-88 734	-114 065
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-27 133	-2 665
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	232 879	175 811
збиток	2295	0	0

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-45 362	-34 047
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	187 517	141 764
збиток	2355	0	0

Додаток Д.3

Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	187 517	141 764

Додаток Д.4

Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	12 478	14 834
Витрати на оплату праці	2505	329 616	287 640
Відрахування на соціальні заходи	2510	59 064	52 839
Амортизація	2515	157 388	138 495
Інші операційні витрати	2520	4 565	7 382
Разом	2550	563 111	501 190

Додаток Д.5

Розрахунковий прибуток акцій

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Д.6

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом за 2020 рік)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	1 477 934	1 371 853
Повернення податків і зборів	3005	0	2
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	37 663	35 879
Надходження від повернення авансів	3020	2 719	5 922
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	7 255	6 412
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	71	4
Надходження від операційної оренди	3040	29 568	22 276
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	6 377	9 729
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	-477 358	-534 608
Праці	3105	-272 343	-225 956
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-61 091	-52 334
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-284 138	-209 272
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	-47 787	-30 732
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-167 266	-121 291
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-69 085	-57 249
Витрачання на оплату авансів	3135	-6 040	-5 292
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	-1 324	-923
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	-6
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	-20 991	-53 520
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	438 302	370 166

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	681	1 122
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	0	0
необоротних активів	3260	-229 074	-220 435
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-228 393	-219 313
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	0	0
Погашення позик	3350	-49 792	-11 225
Сплату дивідендів	3355	0	0
Витрачання на сплату відсотків	3360	-64 359	-81 478
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	-117	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-114 268	-92 703
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	95 641	58 150
Залишок коштів на початок року	3405	106 513	48 619
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	180	-256
Залишок коштів на кінець року	3415	202 334	106 513

Додаток Д.7

Звіт про власний капітал за 2020 рік

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Залишок на початок року	4000	210 709	0	228 515	156	116 050	0	0
Коригування:								
Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	-2 017	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	210 709	0	228 515	156	114 033	0	0
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	187 517	0	0
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку:	4200	0	0	0	0	0	0	0
Виплати власникам (дивіденди)								
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу:	4260	0	0	-54	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	-54	0	187 517	0	0
Залишок на кінець року	4300	210 709	0	228 461	156	301 550	0	0

Етапи аналізу в системі моніторингу підприємства

